24րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6453 30 ՄԱՐՏ 1907 ՈՒՐԲԱԹ 29 ՍԷՖԷՐ 1325 12 AVRIL 1907 24me année № 6453

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
"ԱՐԵՒԵԼՔ" ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ 80 Ղռ.
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 108 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 25 Ֆրք.
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ
20 հատ 1 ղրուշնոց փուլ
1 մեճ.ի ճառով կ'ընդունուին

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ارەولك
درعلیه‌ده غلطه‌ده ارەولك غزته‌سی اداره‌خانه‌سی

DIRECTION
DU JOURNAL ARMÉNIEN
"ARÉVELK"
CONSTANTINOPLE - GALATA

10 PARAS

ԱՌՏՆԻՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԿԻՆԸ ԻՐ ԴԵՐԻՆ ՄՕՏԵՑՆՈՂ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Պէտք է լաւ համոզուինք թէ դաստիարակութեան նպատակը աղջկան միտքը ծանօթութիւններով լեցնել չէ, ոչ ալ միայն դատելու կամ տրամաբանելու կարողութիւնը զարգացնել անոր մէջ, այլ պատրաստել մեր նորահաս կին սերունդը իբր ապագայ ճշմարիտ մայրեր։

Այո՛, կ'ընդունիմ թէ պէտք է որ դաստիարակուած ըլլայ կինը, իր ամուսնոյն՝ որ յաճախ դաստիարակուած է, լաւագոյն ընկերը կարենալ դառնալու համար, անոր անկեղծ խորհրդատուն. մէկ խօսքով՝ ամուսինը կնոջ մէջ պէտք է գտնէ մտքի ու սրտի բարեկամը միանգամայն։

Բայց անհրաժեշտ է որ կինը գիտնայ նաեւ ըլլալ խնայող, կարգապահ, ճարպիկ, գորովոտ, գիտնայ սիրել իր տունը և զայն սիրցնել իրեններուն, չուրջը տարածելով համակրութեան, անհուն գորովի ու սիրոյ անուշ մթնոլորտը և ինչ որ ամենէն կարեւորն է՝ գիտնայ նաեւ պահպանել իր և իր ամուսնոյն ու զաւակներուն առողջութիւնը։

Կնոջ ամենէն մեծ ու փափուկ պարտականութիւնը կը կայանայ իրեններուն առողջական վիճակը կարենալ պահպանելուն մէջ։ «Առողջ միտք՝ առողջ մարմնոյ մէջ» յեղյեղուած ճշմարտութիւնը պէտք է դպրոցի վարիչները լաւ մը քանդակեն մեր աղջիկներու մտքին մէջ և սորվեցնեն այն գիտական ծանօթութիւնները, որոնցմով մարդ կրնայ ունենալ առողջ մարմին ու առողջ հոգի միանգամայն։

Կնոջ իբրեւ մայր ունեցած դերը մեծ ու դժուարին է. անոր վիճակուած է հասցնել լաւ պատրաստուած սերունդներ, որոնք ապագային մարդկային ընկերութիւնը պիտի կազմեն, որուն բարւոք կազմակերպութենէն կախում պիտի ունենայ բանական արարածներու երջանկութիւնը։

Որքան անկեղծօրէն՝ նոյնքան անհուն ցաւով է որ պիտի խոստովանիմ թէ մայրական ծանր ու դժուարին պարտականութեան գիտակցութեան պակասը շատ մեծ է մեր մայրերու քով դժբաղդաբար և որուն իբր դարման տակաւին գործնական միջոց մը գտած չենք։

Այսօր ո՛չ մէկ ջանք ու գնահատելի զոհողութիւններ կը պակսին Հիւանդանոցը օժտելու համար իր կարեւոր ու անհրաժեշտ պէտքերով, և ուրախ ենք արձանագրելու որ օտար հիւանդանոցներու հետ կրնայ մրցիլ մերինը, հիւանդներուն ընծայած հանգստաւէտութեան ու բժշկական խնամոց առաւելութեամբ։ Այս ամէնը լաւ և ուրախալի պարագայ մը կը ներկայացնեն, որով մանաւանդ ի յայտ կուգայ մեր համայնքին մարդասիրական պարտականութեանց գիտակցութիւնը։

Ո՜վ դուք, որ խորհելու և տրամաբանելու կրկնակ առաւելութիւնով օժտուած էք, ըսէք կ'աղաչեմ, խոհեմութի՞ւն է մեր բովանդակ ուշն ու ուրուշը դարձնել մի միայն հիւանդներու, անկարներու, տխեղծներու վրայ և գրեթէ չզբաղիլ առողջներով, որոնք ինչ ինչ տեսակէտներով աւելի լայն բաժինն ու արդար իրաւունքը ունին մեր համայնքին իմաստուն հոգածութեան առարկան դառնալու։ Պէտք չէ՞ որ մեր միտքը կրթական աւելի լուրջ, աւելի բարձր, աւելի գործնական ու օգտակար խնդիրներով զբաղեցնենք, ըսել կ'ուզեմ. արդէն ուշացած չե՞նք մեր նորահաս ու մատաղ կին սերունդին լուրջ ու տոկուն, ջղոտ ու կինը իր դերին մօտեցնող դաստիարակութիւն մը տալու գործին մէջ։

Այո՛, սրտի անհուն ցաւով մըն է որ կը խոստովանիմ թէ մեր համայնքը ճշմարիտ մայրեր շատ քիչ ունի իր մէջ, մայրեր՝ որոնք իրենց ճակատագրուած մեծ ու դժուարին պարտականութեանց լիուլի գիտակցութիւնը ունենան։ Մեր այս ըսածը ցայտուն օրինակներով հաստատելը շատ դժուարին գործ մը չէ։ Ատոր համար, ազնիւ ընթերցողներս և ընթերցողուհիներս եթէ հաճին աղջկանց վարժարան մը այցելել և հոն մնալ մէկ քանի ժամ, կարծեմ շատ կարկառուն ու աչքառու օրինակներ պիտի տեսնեն, որոնք ցաւալիօրէն կը մատնեն ճշմարիտ մայրեր նախապատրաստելու միջոցներուն չգոյութիւնը։ Չեմ վարանիր կրկնելու թէ մեր մէջ գրեթէ կը պակսին իրապէս մեծ ու բարձր կիներ, ճշմարիտ մայրեր։ Բայց ամենէն ցաւալին ու զարմանալին այն է որ, ամենքս ալ կատարեալ անտարբերութեամբ կը դիտենք այս պակասը, որ փոխանակ մարդկային ընկերութիւնը երջանկացնելու՝ կ'ապերջանկացնէ։ Երբ կին չկայ, չկայ նաեւ սերունդ, երբ սերունդ չկայ, չկայ նաեւ մարդկային ընկերութիւն։ Կինը, ճշմարիտ ու մեծ կինը, մեծ դեր ունի մարդկային ընկերութեան բարւոք կազմակերպութեան մէջ, որուն երջանկութիւնը ու բարօրութիւնը կախում ունի զինքը կազմող լաւ կամ յոռի տարրերէն և կինն է որ իր ստացած դաստիարակութեան համեմատ պիտի տայ մարդկային ընկերութեան լաւ կամ յոռի տարրեր։

Քանի որ այդքան մեծ է կնոջ ունեցած դերը մարդկային ընկերութեան հանդէպ, ուրեմն կ'արժէ որ կինը իր դերին մօտեցնելու համար ջանքեր ու նոյն իսկ զոհողութիւններ չպակսին, մեր մեծ ու լուրջ, խորհող ու տրամաբանող միտքերը այդ խնդրով զբաղին, մեր մէջ գրիչ շարժելու կարող անհատներ, կին կամ այր, ընկերաբան, հոգեբան, ուսուցիչ, դրագէտ, կրօնական, թո՛ղ խօսին, վիճին այս կարեւոր խնդրոյն վրայ, դարձեալ խօսին, դարձեալ վիճին, մինչեւ որ կնոջ դաստիարակութեան պէտքն ու հարկը կատարելապէս զգացուին և առ այդ գործնական միջոցներ ձեռք առնուին։

Բայց տեսականօրէն միայն խօսած չըլլալու համար կնոջ դաստիարակութեան խնդրոյն վրայ, կ'արժէ կարծեմ որ առ այդ պէտք եղած դարմանն ալ ցոյց տրուի, սպասելով տարբեր ու փորձառու անձերու գործնական ու օգտակար գաղափարներուն արտայայտութեան։

Իմ մասիս, ամենէն պարզ, ամենէն գործնական, ամենէն իրականանալի միջոցն է սիրել դպրոցը, անոր յառաջդիմութեամբ հետաքրքրուիլ, անոր բարոյական ու մտաւորական անկումը անտարբեր աչքով ու պաղարիւնութեամբ չդիտել։ Սէ՛ր, սէ՛ր, միշտ սէր, ո և է գործի մը յաջողութեան ջիղն ու հոգին պէտք է նուիրենք մեր դպրոցներուն, այն ատեն անոր պէտքերը պիտի զգանք, և չէ՞ մի որ պէտքն ալ միջոցը կը ստեղծէ. և ահա օր մըն ալ պիտի օժտենք մեր համայնքը իր պէտքերը լիուլի գոհացնող դպրոցներով, այսինքն լաւագոյն ու ճշմարիտ կիներ հասցնող կրթական հաստատութիւններով։

Լաւագոյն դպրոցներն են որ մարդկային լաւագոյն սերունդ մը պիտի պատրաստեն, լաւագոյն ու ճշմարտապէս կրթեալ մարդերն են որ դպրոցները լաւագոյն վիճակի մը պիտի վերածեն, նախապէս սիրելով իրենք այդ հաստատութիւնները, ուր մարդկային սերունդները կը պատրաստուին, և յետոյ սիրցնել զայն ամբողջ համայնքին։

Մայրը տգէտ է և դպրոցով չհետաքրքրուիր, հայրը բոլորովին անտարբեր անոր հանդէպ, մամուլը, որ ամենէն մեծ պարտականութիւնը ունի ժողովուրդին գաղափարները ազնուացնելու գործին մէջ, ան ալ պէտք եղածին պէս չզբաղիր այս խնդրով. ի՞նչ պէտք է ընել ուրեմն. Թողո՞ւնք որ մէկ քանի անհատներ վարեն դպրոցը իրենց հասկցած ու ըմբռնած չափով։

Ո՛չ, թող ձեռնհաս անձեր առնեն դպրոցներու ղեկը իրենց ձեռքը, թո՛ղ տան մեզի իտէալ դպրոցներ ու այս կերպով սատարեն մարդկային ընկերութեան ազնուացման։

Իրաւ է թէ ամէն մարդ անխուսափելիօրէն մարդկային քաղաքակրթութեան յառաջընթացը չկրնար ըլլալ, այլ սակայն լաւագոյն քիչերն ալ՝ եթէ իրենց բարոյական ու իմացական կարողութեանց կոչում ընեն, կրնան արտադրել կրթական ամենէն մեծ բարիքները մարդկութեան համար։

ԶԱՊԷԼ ԶԱՔԱՐԵԱՆ

ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

"ԴՐԱՄԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ"Ը

Ա.

Վերջին երկու-երեք տարիներուն մէջ՝ բարոյական ոգւով գրուած քանի մը քարոզագիրքերու հանդիպեցանք, որոնցմէ ոմանք թէպէտեւ տքնաջան աշխատութիւններու արդիւնք, սակայն այս կամ այն տեսակէտներով թերութիւններէ երբեք վրիպած չէին, և գրուած էին ոչ թէ հանրութեան օգուտ մը ընձեռելու, և նոր բարոյական տեսլին յաջորդ մը տալու, այլ լոկ նիւթական վարձատրութեան հեռապատկերին համար.—Նիւ-Եորքաբնակ Յովհաննէս էֆ. Թավլըճեան, իբր բարոյասիրական ազնիւ զգացումներէն մղուած՝ խոստացած էր լաւագոյն վարձատրութիւն մը ընել անոր՝ որ պիտի յաջողէր լաւագոյն քարոզագիրքը մը պատրաստել։

Այդ միջոցներուն,—1904ին ամառները—Մաթէոսեան տպարանէն լոյս տեսաւ Տոքթ. Ուօշպըրնի Դրամապաշտութիւն եւ Ոճրից Քարոզներ անուն հատորիկը, 182 էջերէ բաղկացած խնամոտ գրքոյկ մը, թարգմանութեամբ Կեդրոնական Վարժարանի փիլիսոփայութեան դասատու Բրօֆ. Աբրահամ էֆ. Տէր Յակոբեանի։ Դրամապաշտութիւնը հաւաքածոն է այն քարոզներուն՝ որոնք մասամբ Տոքթ. Ուօշպըրնի կողմէ Ռոպէրթ Գոլէճի մէջ խօսուած և ապա ի գիր առնուած են։ Կը բաղկանայ ութը գլուխներէ, առանձին առանձին տարբեր քարոզներու յատկացուած։

Տոքթ. Ուօշպըրնի քարոզագիրքը հանուր մարդկութեան մոլութիւնները դատափետելու և ձաղկելու տեսակէտով՝ ունի իր մեծ կարեւորութիւնը, մանաւանդ անոր Դրամապաշտութեան մասը,—որ մեր Գրախօսականին միակ նիւթը պիտի ըլլայ,—ունի՝ բարոյական տեսակէտով՝ մեծ շահեկանութիւն մը, և հոգեբանական նուրբ հայեցքներու տեսակէտով գրքին մէջ եղական դեր մը կը խաղայ։

Հեղինակը Դրամապաշտութիւնին մէջ տեղ տեղ ծայրայեղութեանց կը տանի իր տեսութիւնները և պահ մը մարդուս այնպէս ենթադրել կուտայ որ՝ եթէ կայ աշխարհիս վրայ բան մը, որ մարդուս ամենամեծ ոխերիմն և ամէն տեսակ չարեաց պատճառ կը հանդիսանայ, այն ալ հաւանականաբար դրամը կամ հարստութիւնն է։ Բայց չմոռնանք խոստովանիլ թէ տեղ տեղ կը պարզէ այնպիսի իրողութիւններ, որոնց մասին ամենէն յոռետեսն իսկ կը պապանձի։

Յարգելի հեղինակը գրքին սկիզբները կ'ըսէ.—

«Եւրոպական և Ամերիկեան բոլոր քաղաքներուն մէջ, մինչեւ այսօր նոյն իսկ, ապշութեամբ կը տեսնենք ա՛յն խօլական արշաւը զոր ամէն օր կը մղէ դէպ ի Քալիֆորնիոյ Նորագիւտ ոսկեայ հանքերը։ Այդ քաղաքներուն մէջ կը տեսնուին այնպիսի խումբեր,—խոնջ և անձեռ կերպարանքով մարդոցմէ բաղկացած,—որ ոսկին կը խուզարկեն մոլեգնութեամբ. կը զոհեն մոլեգնութեամբ՝ առողջութիւն, ընտանիք, ամէ՛ն ինչ միեւնոյն դրամ շահելու կամ վայելելու համար ա՛յն անձնասիրական և յաճախ մեղապարտ հաճոյքները, զորս դրամը կարող է գնել, և բացարձակապէս անզգայ են այն անձերու մասին՝ զորս թերեւս առաւելուր կը կոխեն իրենց այս ոսկեհանդիր պայքարին մէջ։ Մամոնայի անձնասիրութիւնն է հաճոյասիրութեան՝ այսինքն դրամը և ա՛յն բոլոր բաներուն, զորս դրամը կրնայ գնել, գոհացում տալու համար մեր ախորժակներուն և փափաքներուն»։

Այս տողերը, արդարեւ, կը ցուցնեն խստացեալ թէ հեղինակը ո՛րքան քաղ ու ուսումնասիրած է մարդոց մոլար ձգտումները մասնաւորաբար «ի սէր Մամոնայի» կամ «ի սէր Հարստութեան»։ Կ'ուզէ բուռն կերպով պայքարիլ անոնց դէմ և ի յայտ բերել բոլոր ա՛յն կեղծիքները, նենգութիւնները, «ի ցոյցս մարդկան»ները, որոնք դրամապաշտներու զօրաւոր գործիքներն են։

Ուրիշ կէտերու մէջ կ'ապացուցանէ նաեւ թէ՝ մարդիկ հարստութեան ցանկութեան համար ո՛չ միայն վնասակար տարրեր կը հանդիսանան իրենց բուն իսկ անձին և ընտանիքին՝ այլ նաեւ ընդհանուր մարդկութեան, ընդհանուրին շահը ստորադասելով իրենց անհատական շահերէն։ Եւ կը յայտարարէ թէ՝ այս կործանիչ խեղճալի նիւթեւ ոչ միայն խաղալուած են մեր ֆիզիքական բնական պահանջները գոհացնելու ատօրեայ պէտքերը,—հագուստ, սնունդ, դեղ,—այլ նաեւ խախտած և ջլատուած են մարդոց ներքին բարոյական հիմերը և խեղաթիւրուած անոնց հաւատալեաց սկզբունքները։

Ըստ իրեն, ներկայ ժամանակին այս յանկարծական ու ահարկու ստորնացման երեք գլխաւոր պատճառներ կը թուէ.—

Ա.—Թէ՝ ժամանակի այս միջոցը՝ արագապէս հարստութիւն արտադրելու և կուտակելու այնպիսի պատեհութիւններ կ'ընծայէ, որոնց նման երբեք տեսնուած չէ ասկէ առաջ աշխարհի բովանդակ պատմութեան մէջ։ Երբեք, ասկէ առաջ, Բնութիւնը պարզած չէր իր գաղտնիքներն ա՛յնքան յօժարակամ որչափ այժմ, ո՛չ ալ ա՛յնքան հրաշալի գիւտերու ու հնարքներու միջոցը հայթայթած.—Ընդարձակածաւալ երկիրներ բացուած են նոր գաղթականութեանց ու նոր գործառնութեանց համար։ Շոգին ու ելեկտրականութիւնը աշխարհի ծայրերը իրարու մօտեցուցած և հարստութեան տեսիլներ պարզած են եւրոպացի ու ամերիկացի ձեռներէց մարդոց առջեւ։

Աշխարհի հարստութիւնը տարուէ տարի աճած է անհաւատալի արագութեամբ։ Միացեալ Նահանգաց մէջ՝ միայն վերջին յիսուն տարիներուն մէջ հարստութիւնը բարձրացած է 40,000,000,000 (քառասուն միլիառ) տոլար գումարի մը, զոր երեւակայել իսկ կարելի չէ։ Քանի մը տարուան մէջ անթիւ հարստութիւններ դիզուած են՝ լոկ հողին գնոյն բարձրացման հետեւանօք, և այն պերճանքները զորս երբեմն փարթամն իսկ հազիւ կրնար վայելել, ամենուն բաժին եղած են այժմ։ Փոքրիկ գիւղերը ու աւանները մեծ քաղաքներու փոխուած են, և աշխարհի մայրաքաղաքները լեցուած են դեռ նոր հարստացած մարդոց ապարանքներով։

Այսպէս, մարդոց երեւակայութիւնը ա՛յնքան բորբոքած է հարստութեան ու պերճանքի տեսիլներով, որ սկսած են դժգոհ ըլլալ իրենց վիճակէն, և յարաճուն ցանկութեամբ կ'աշխատին իրենց հարստութիւնը բազմապատկել։ Ի՛նչ որ մարդիկ ա՛յնքան եռանդով կը փնտռեն՝ բարձրագոյն բարիքը կը թուի իրենց բնականաբար։

Բ.—Կ'ընդունի թէ ժամանակակիցին տիրող նիւթական ոգիով ժողովրդական փիլիսոփայութիւնն ալ մեծ և կարեւոր պատճառ մը կարելի է համարիլ Մամոնայի պաշտումին այս աճման, ինչ որ պատճառ եղած է նաեւ չեզոքացնել ու տկարացնել կրօնի ազդեցութիւնը, սորվեցնելով մարդկութեան թէ ֆիզիքական փափաքներու գոհացումն է կենաց միակ բանաւոր վախճանը, թէ չկայ բարիք բաց ի հաճոյքէ, թէ բարձրագոյն բարիք են հարստութիւն և այն պերճանքները, զորս հարստութիւնը կրնայ հայթայթել, թէ այս փիլիսոփայութիւնը հիմնուած է գիտութեան գիւտերուն և մարդկային բանականութեան ամենէն ընդարձակ եզրակացութեան վրայ, թէ օգուտ քաղած է ժամանակին ընծայած դիւրութիւններէն՝ ժողովրդականացնելու համար զայն և ծանուցելու համար ամէն այնպիսիներուն որոնք կը հաւատան գիտութեան։

Այս փիլիսոփայութիւնը բնականաբար կը հայթայթէ ա՛յնպիսի արդարացում մը, զոր մարդկային միտքը կը պահանջէ ո և է ընթացքի համար, ո՛րչափ ալ անձնասիրական և հրապուրիչ ըլլայ ան։

Գ.—Մարդիկ կը տեսնեն թէ ուրիշ դիրք մը կայ,—ընկերական պայմանի հաւասարակշռութիւնը, զոր մոռցած էին, և այսօր կարկառուն օրինակներով կը տեսնեն թէ հարստութենէ կախում ունի ընկերական դիրքը։ Մարդ կրնայ առաւելութիւններ վայելել, բայց ինչ օգուտ ունի, պիտի ըսեն մտովի, եթէ չունենայ դրամ՝ ճշմարտապէս վայելելու համար զանոնք։ Ամէ՛ն մարդ կը հաւատայ թէ ա՛յն միակ բանը զոր կը մնայ ստանալ, դրամն է, և բնականաբար բոլոր իր փառասիրութիւնը կը կեդրոնացնէ հարստութեան իտէալին վրայ,—որով միայն պիտի կրնայ ի նկատ առնել զԱստուած և կամ զՄարդ։

Կ. ԱՐՇԱՒԻՐ

ԺԱՄԱՆՑԻ ԲԱԺԻՆ

ՋՈՒԱՐԹ ՆՕԹԵՐ

ԱՅՐԻԱՑԵԱԼ ՏԷՐՏԷՐՆԵՐԸ

Այրիացեալ տէրտէրները վերամուսնացնելու համար չէ՛ որ պիտի գրեմ։

Բարեբախտաբար, այդ բարձր պաշտօնը ինծի չէ ինկած, և Հօրս սիրելի բարեկամս պէտք եղածին պէս այդ գործով կը զբաղի կոր։

Իմ գրելիքս պարզ պատմութեան մը... բաղդրեալ իմաստասիրութիւնն է...

* *

Հարկաւ կարդացի՛ք։

Եթէ չկարդացիք՝ ահա՛ եղածը, երկո՛ւ բառով։

Գիւղի մը մէջ զոյգ մը տէրտէրներու երիցուհիները կը մեռնին։

Աստուած ողորմի՛ իրենց հոգւոյն։

Բայց խնդիրը Աստուծոյ ողորմութեանը վրայ չէ։

Տէրտէրները շա՛տ մը կուլան իրենց երիցուհիներուն վրայ, որոնց մահը զիրենք կը դատապարտէր Յաւերժական Ամուրիութեան։

Յաւիտենական ամուրիութի՜ւն...

Ասիկա մեղք՝, միամիտ աշխարհականներուս, ականջին տզու խաղալիկ կուգայ։

Բայց մեյ մըն ալ տէրտէրներուն հարցուցէք։

Հիմնական սենեկին պարզ մենութիւնը՝ շա՛տ ծանր կուգայ այս զոյգ մը հոգեւոր պաշտօնեաներուն, որոնց կնոջ Բուրումին վարժուած հինուց՝ իգական բացակայութեան տառապանքը կը քաշեն լալէ՜ն։

(Մոռցայ ըսել թէ այս զոյգ մը տէրտէրները... երիտասարդ էին տակաւին։)

* *

Եւ երկուքը ձեռք ձեռքի տուած՝ կ'երթան դիմել տեղւոյն Առաջնորդին։

—Սրբազա՛ն, կ'ըսեն, մեր երէցկինները մեռա՜ն։

—Աստուած ձեզի համբերութիւն շնորհէ, կը պատասխանէ Սրբազանը՝ տէրտէրներուն վիշտին աստիճանը գուշակելով։

—Ու մենք այրի մնացինք։

—Ես յիսուն տարիէ ի վեր այրի եմ, կը խորհրդածէ Առաջնորդը։

—Սրբ... կը կակազէ քահանաներէն մէկը։

—Որով... կը հեկեկէ քահանաներէն միւսը։

—Խօսքին մէջէն ելէ՛ք, վրայ կուտայ Առաջնորդը։

—Կը խնդրենք որ... մեզի արտօնութիւն տաք վերամուսնանալու...

—Համմէ՞։

—Քանի որ արդէն Պոլսական թերթերը այդ բանին կարեւորութիւնը չկշռեցին։

Մե՜ծ կ'ըլլայ գայթակղութիւնը Առաջնորդ Հօր, որ նստած տեղէն վե՛ր վե՛ր ցատկելով.

—Դուք չէ՞ք խօսիր, դ'ըրս ելէք սրկէ, անամօթներ, կը պոռայ Աստուծոյ պաշտօնեաներուն երեսին՝ զանոնք սենեակէն դուրս վռնտելով։

* *

Զոյգ մը բարեծաղիկ քահանաները անգամ մը ինքզինքնին փողոցը տեսնելնուն, իրարու երես կը նային ապուշօրէն։

—Հիմա ի՞նչ պիտի ընենք, կը հարցնէ մէկը։

—Հիմա ի՞նչ պիտի ընենք, կը պատասխանէ միւսը։

«ԱՐԵՒԵԼՔ»ի ԹԵՐԹՕՆԸ —33—

ՏԱՆԻԷԼ ԼԸԶԻՒԷՕՐ

ԿՆՈՋ ՄԸ ԿԵԱՆՔԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԿԱՇԿԱՆԴՈՒԱԾ ԿՈՄՍՈՒՀԻՆ

Զ.

ԳԱԶԱՆՆ ՈՒ ՈՐՍԸ

Այդ ծառալից բոյնին մէջ երկու սիրահարները նոյն իսկ երազած էին ունենալ փոքր պորմ մը, որպէս զի օդին գէշութեան պատճառաւ չզրկուէին թանկագին տեսակցութիւններէ, երբ իրարու քով կը նստէին, ծունկերնուն մէջ առած իրենց զաւակը։

Երբ Ատըլին, նոյեմբերի այդ իրիկուան, անտառին փոքր դրան առջեւ հասաւ, ժամադրութիւն տուող մարդուն առաջին խօսքն եղաւ.

—Հոս չկենանք։ Պորմ երթանք։

—Անկարելի է, Ժերվէ, ըսաւ մանկամարդ կինը։

—Ինչո՞ւ համար։

—Պարոն Լօրան, վերջին անգամ հոս գալուն, իր հետ տարաւ բանալին։

Ատըլին կը ստէր։ Դիտմամբ այդպիսի պատրուակ մը յերիւրած էր, որպէս զի այդ մարդուն հետ պորմը չմանէր, ուր մէկէ աւելի անգամներ բռնի գացած էր։

Այդ օրը չէր ուզեր համակերպիլ։

Ֆրէտէրիքի հետ ունեցած տեսակցութենէն յետոյ անհունելի կը թուէր այդ բանը. ամէն ինչ պիտի վտանգէր՝ անաղարտ մնալու համար։

Սակայն իր սուտը գլտորած ատեն ձայնը դողացած էր քիչ մը։ Այն որուն դիմադրել կ'ուզէր այդ իրիկուն, սոսկալի մարդ մըն էր։

Երեւութապէս համակերպող լռութիւնը, որով ընդունեցաւ այդ սուտը, ապշութիւն պատճառեց Ատըլինի։

Ստուգիւ այդ խեղճ արդարացումը իր նպատակին չպիտի հասնէր, եթէ երբեք առաջ բերուած անուն մը ամէն խօսքէ աւելի իր ազդեցութիւնը չներգործէր։

«Պարոն Լօրան» անունը արտասանած միջոցին մանկամարդ կինը պիտի կրնար տեսնել որ այդ մարդուն դէմքը կը սարսռար պայծառ գիծերուն մէջ։

Բայց Ատըլին չէր նայեր իրեն ժամադրութիւն տուող մարդուն երեսը։ Ընդհակառակը կը խորշէր անոր աչքերուն դաժանութենէն, բերնին ցանկութենէն, այդ վաւաշոտ ու բիրտ դէմքէն, անհրապոյր դիմագծերէն, թաւ պեխերէն։ Կէս-մթութեան մէջ՝ անծանօթին դէմքը աւելի բուռն երեւոյթ մը ստացած էր, և Ատըլինի այնպէս կը թուէր որ իր գէշ ճակատագիրը կը ներկայացնէր ան։

—Եթէ պորմը չես մաներ, գէթ սա նստարանին վրայ երթանք նստինք, ըսաւ մարդը, համր վարանումէ մը յետոյ։

Փոքր դուռը գոցեց, և գամուած տեղին իրաւ եղող մարդու մը պէս, ծառերուն մէջէն սկսաւ յառաջանալ, նստարանին քով համնելու համար։

Մնաց որ, շատ մութ չէր ընդ։ Սեւաթոյր ճիւղերը կը զանազանուէին ճերմակ ամպերով պատած երկինքին ներքեւ, որոնց ետեւէն իր ցոլքերը կը մաղէր լուսինը։

Ժերվէ նստաւ, յետոյ իր քով քաշեց Ատըլինը։

—Համբո՛յր մը, ըսաւ Ժերվէ բիրտ գրգանքով մը։

Մանկամարդ կինը ետ քաշուեցաւ։

— Օ՜հ, պիտի համբուրեմ, յարեց Ժերվէ ծիծաղելով։

—Բռնի, ինչպէս միշտ, ըսաւ Ատըլին, ակռաները կրճտելով։

—Պա՛հ, քեզի բան մը առաջարկած եմ, նոյն իսկ Լիլինս, ինչ որ քու շնորհներուդ պիտի արժանացնէ զիս, յարեց Ժերվէ, առանց շարունակելու իր պողպատէ մկանունքներուն յաղթանակը։

—Երբեք չեմ ընդունիր ձեր առաջարկը։ Կ'ատեմ ձեզ, մրմնջեց Ատըլին։

—Քու ատելութեանդ մէջ իսկ հաճոյ կը թուիս ինծի. ո՛րքան բուռն պիտի ըլլայ իմ զգացումս, եթէ քու սէրդ ալ ձեռք բերեմ։

Ժերվէ լեզուն շաչեցուց դաշոյնի մը ուրախ ու վայրագ զգայականութեամբ։

—Երբեք իմ սէրս չպիտի վայելէք, Ժերվէ։ Բռնի ուժով տիրացաք ինծի։ Ու կը շարունակէք սպառնալիքով և վախով ահաբեկել զիս։ Ինչպէս գիտէք, ինծի համար չէ որ կը վախնամ ձենէ։ Անողոք կապերով միացած եմ ձեզի։ Բայց այդ կապերը պիտի խզեմ, գէթ մարմնոյս վերաբերեալ կապերը, որ ձեր բազուկներուն մէջ կ'ընդվզի։ Ալ ես ձեր սիրուհին չպիտի ըլլամ։

—Դո՞ւն, Լիլին, գնա՛ բանդ։

—Այո՛, ես։ Պիտի շարունակեմ լռել միայն, ձեր դրած պայմանով միայն... Բայց չեմ ուզեր ձեր սիրուհին ըլլալ... Չեմ ուզեր...

Ժերվէ որսի եղանակ մը կը սուլէր բերնով։

Ատըլին սարսուռ զգաց, Ժերվէի հանդարտութիւնը տեսնելով։ Այնքան չպիտի վախնար, եթէ երբեք զայրանար ան։

Եւ որովհետեւ Ժերվէ չէր փութար պատասխանել, Ատըլին հարցուց.

—Ի՞նչ պատճառաւ հոս եկած էք այս իրիկուն։

—Կը սիրես, մեր աղջիկը, այնպէս չէ՞, ըսաւ Ժերվէ հաշտարար շեշտով մը։

—Կը սիրեմ իմ աղջիկս։ Ձերը չէ ան։

—Մ՛հ, մ՛հ։

—Օրէնքը զիս միայն կը ճանչնայ։ Դուք ամուսնացած էք և իրաւունք չունիք հայր ըլլալու ձեր ընտանեկան յարկէն դուրս։

—Եւ ո՛չ ալ ընտանեկան յարկէն ներս, ըսաւ Ժերվէ հեգնական շեշտով, քանի որ կինս չընծայեր այդ օրինաւոր գոհունակութիւնը։ Մարմի երջանկութեան փափաքո՞ղ ես միթէ։

—Ամէն բանէ աւելի։

—Կը սիրե՞ս նաեւ փոքր դիեցիկդ, Թիէննօն, ինչպէս կը կոչես զանի։

—Իր կաթնքրոջ չափ։

—Շա՛տ լաւ։ Ի՞նչ կ'ըսես, դէ՞շ կ'ըլլայ երբ երկու տղոց հետ օտար երկիր մը տանիմ քեզ, ուր ո՛չ ոք բացատրութիւն պիտի ուզէ մենէ, այնպէս որ կլորիկ եկամուտներու շնորհիւ պիտի կրնանք հանգստօրէն ապրիլ։ Քու ամուսինդ պիտի ըլլամ, և դուն՝ կինս։ Տղաքը մերը պիտի ըլլան։ Հեշտալի կեանք մը պիտի վարենք։ Կարծեմ թէ վնաս չպիտի ընես՝ քիչ մը սէր նուիրելով ինծի, այնպէս չէ՞... Ինչ քաղցր երազ, Լիլին։

—Խենթ էք դուք, գոչեց մանկամարդ կինը։

—Երբեք։

—Բայց ամուսնացած էք։

—Մ՛հ, եթէ կնոջս համար կ'ըսէք, շատ դիւրին է։ Ամուսնալուծում կայ։ Մնաց որ, մարդ անմահ չէ։

—Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք։

—Կրնամ այրի մնալ...

Ատըլինի գայթակղական մէկ շարժումին վրայ, Ժերվէ յարեց.

—Կինս սրտի հիւանդութիւն ունի։

—Հապա Թիէննոյի ծնո՞ղքը։

—Հօրը գործը լմնցած է, ըսաւ Ժերվէ լիրբ շեշտով։

—Հօրը գործը լմնցա՛ծ է մի...

—Հաւտա՛ որ պարոն Լօրանը չպիտի կրնայ դժուարութիւն յարուցանել։

—Պարոն Լօրանի մեռած ըլլալը գիտէ՞ք միթէ։

—Ուրեմն դո՞ւն ալ գիտես, հարցուց Ժերվէ տարբեր ձայնով մը և Ատըլինի վրայ ծռելով, հասկնալու համար թէ սիրուհիին աչքերը ի՛նչ արտայայտութիւն ստացած էին։

—Այո՛։

—Ո՞ւրկէ իմացար։

—Մէկը ըսաւ ինծի։

—Մ՞էկը... Ո՞վ է այդ մարդը, հարցուց Ժերվէ, մինչ իր շեշտէն ու ընթացքէն կը հասկցուէր թէ հեգնութեան դիմակը վար առած էր, և թէ բիրտ մարդը երեւան կուգար իր մէջ։

(Շարունակելի)

Ու կը սկսին մտածել։

—Եվրէքա՛, կը բացագանչէ յանկարծ մէկը։

—Եվրէքա՛, կը պոռայ յանկարծ միւսը։

—Ես քեզի կը կարգեմ...

—Ես ալ քեզի կը կարգեմ...

⁂

Ու անմիջապէս և sur commande մէյմէկ կնիկ գտնելով իրենք իրենց, հետեւեալ օրն իսկ՝ առաջին տէրտէրը կ'երթայ երկրորդ տէրտէրին ամուսնութիւնը օրհնել, և երկրորդ տէրտէրը կ'երթայ օրհնել առաջին տէրտէրին ամուսնութիւնը։

ՆԱՎՈՒՕՇ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ

ՎԵՀԱՊԵՏԱՑ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՐԹԱՔԷՆԱՅԻ ՄԷՋ

Երկուշաբթի օրը, սպանիական ռազմային նաւահանգիստ Կարթաքէնա քաղաքն հանդիսապէս զարդարուած էր Անգլիոյ արքայական ամոլին ընդունելութեան համար։ Վակոններով լեցուն ծաղիկներ տարուած էին մօտակայ քաղաքներէն՝ նոյն օրուան հանդիսաւորութեան համար։ Ալֆոնս թագաւորը առաւօտուն հասաւ մայր թագուհիին, Պաւիերայի Ֆէրտինանտ իշխանին, Թէրէզա իշխանուհիին և բազմաթիւ հետեւորդներու հետ, և կէս օրէ առաջ Կիրալտա սպանիական զրահանաւով յառաջացաւ նաւահանգստէն դէպի ծովուն բացերը, ընդ առաջ անգլիական Վիքթորիա էնտ Ալպէրթ արքայական զրահանաւին, որ կէս օրէն ետքը հասաւ, իր մէջ ունենալով Էտուարտ թագաւորը, Ալեքսանտրա թագուհին, ուղեկցութեամբ անգլիական զրահաւորներու։ Արքայական երկու զրահանաւերը նաւահանգիստ մտան թնդանօթներու որոտմանց մէջտեղ, մինչ հարիւրաւոր առագաստանաւեր, օդին գեղեցկութենէն օգտուելով, կը շրջէին նաւահանգիստին մէջ, ուր կեցցէներու գոչերը կարծես կը մրցէին թնդանօթներու ձայներուն հետ։ Նաւահանգիստին մէջ Ալֆոնս ԺԳ. անգլիական ծովակալի համազգեստ հագած, մայր թագուհւոյն հետ անգլիական զրահանաւը գնաց, ուր բարի գալուստ մաղթեց անգլիական արքայական ամոլին։ Քիչ ետքն ալ Էտուարտ Է. և թագուհին փոխադարձ այցելութեան գացին Սպանիոյ թագաւորին և մայր թագուհիին Կիրալտա զրահանաւուն մէջ։ Երեկոյին ի պատիւ անգլիական արքայական ամոլին, հանդիսական հացկերոյթ մը տրուեցաւ Նումանսիա սպանիական մարտանաւին մէջ, որուն մէկ մասը Կոպլէնի թանկագին գործերով և շքեղ աշտանակներով ու ծաղկեփունջերով պալատական ճաշասրահի մը վերածուած էր, և միւս մասն ալ արմաւենիի տունկերով և բազմաթիւ գեղեցիկ ծաղիկներով զարդարուն հիանալի պարտէզի մը փոխակերպուած էր։ Արքայական սեղանին, որ պատրաստուած էր 80 հոգիի համար, մասնակցեցան նաեւ բոլոր զրահաւորներուն հրամատարները։ Կարթաքէնա քաղաքն ու նաւահանգիստը չքնաղապէս լուսազարդուած էին։ Բորթուկէզ Սան Ռաֆայէլ յածանաւն ալ երեկոյին Կարթաքէնա հասաւ, ողջունելու համար երկու վեհապետները։ Սեղանին վրայ Ալֆոնս թագաւորը բաժակաճառով մը ըսաւ թէ արքայական ընտանիքն ու սպանիական ազգը ուրախ են Անգլիոյ արքայական ամոլը սպանիական ջուրերուն վրայ ողջունելնուն համար։ Ցաւ յայտնեց որ Վիքթորիա թագուհին չկրցաւ անձամբ ընկերանալ իրեն։ Սպանիոյ թագաւորը մեծ խնդութեամբ յիշեց այն սրտագին ընդունելութիւնը, որ եղաւ իրեն Անգլիոյ մէջ և փափաք յայտնեց որ խնամութեան նոր յարաբերութիւնները աւելի եւս ամրապնդեն երկու ազգաց միջեւ գոյութիւն ունեցող կապերը։

Էտուարտ թագաւորը պատասխանելով շնորհակալութիւն յայտնեց եղած սրտագին ընդունելութեան համար և ցաւ յայտնեց Վիքթորիա թագուհիին բացակայութեանը համար, աւելցնելով թէ այդ բացակայութիւնը բարեբաստիկ արդիւնք մը պիտի ունենայ։ Անգլիոյ թագաւորը ապա ուրախութիւն յայտնեց մայր թագուհիին ներկայութեան համար և մաղթեց որ ընտանեկան բարեբաստիկ կապերը աւելի եւս ամրապնդեն երկու կողմին յարաբերութիւնները։

Ճաշէն ետքը երկու վեհապետները սրահ մը երթալով տեսակցեցան։

—Կարթաքէնա ռազմային ամուր նաւահանգիստ մըն է Միջերկրականի վրայ, ինչպէս են Քատիքս և Ֆէրօլ։ 87,000 բնակիչ ունի։ Քրիստոսէ առաջ 228 թուականին շինուած է. Քրիստոսի 425 թուականին Վանտալները կործանեցին զայն և 711ին Ֆիլիփ Բ. վերականգնեց զայն։ 1643ին Ֆրանսացիք այդ տեղը ծովամարտի մը մէջ յաղթեցին Սպանիացիներուն. 1703ին միացեալ նաւատորմը գրաւեց զայն. 1823ին անձնատուր եղաւ Ֆրանսացւոց։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

ՎԻՔԹՈՐ ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԱԹԷՆՔԻ ՄԷՋ

Իտալիոյ թագաւորը երկուշաբթի օրը Աթէնք գնաց, ուր եռանդագին ընդունելութիւն մը եղաւ Նորին Վեհափառութեան։ Փոխադարձ այցելութիւն մըն էր այս Յունաստանի Եորկիոս թագաւորին՝ անցեալ տարի Նոյեմբերին Հռոմ ըրած այցելութեան։ Իտալիոյ թագաւորին ընկերացած էին արտաքին գործոց նախարար Պ. Տիդդոնի և ուրիշ երկու նախարարներ, ինչ որ պատճառ եղած է իտալական մամուլին քաղաքական մեկնութեանց։

Երեկոյին ի պատիւ Իտալիոյ թագաւորին հանդիսական սեղան մը տրուեցաւ, որուն մասնակցեցան նաեւ նախարարներ, դեսպանները և բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ։ Եորկիոս թագաւորը ֆրանսերէն բաժակաճառ մը արտասանելով բարի գալուստ մաղթեց Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորին՝ Յունաստանի դասական երկիրը այցելելուն առթիւ և իր խորին շնորհակալութիւնը կրկնեց Իտալիոյ մէջ իրեն եղած ընդունելութեան համար, աւելցնելով թէ իտալական ազգին համակրութիւնը անմոռանալի արձագանգ մը գտած է ամէն Հելլէններու սրտերուն մէջ։ Բարեբախտ համարեց ինքզինքը որ կրնայ այս առթիւ Իտալիոյ ազնիւ ազգին համար զգացած եղբայրական զգացումներուն հաւաստիքն ընծայել, մաղթելով որ բարեկամութեան այս կապերը տեւական ըլլան միշտ։ Թագաւորը ապա բաժակ պարպեց Իտալիոյ թագաւորին ու թագուհիին կենաց և Իտալիոյ բարգաւաճման ու մեծութեան համար։

Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորը նոյնպէս ֆրանսերէն պատասխանելով, ըսաւ թէ չպիտի մոռնայ իրեն եղած համակրական ընդունելութիւնը։ Յունաստանի թագաւորին խօսքերուն արձագանգը խորին համակրանք մը պիտի թելադրէ Իտալիոյ մէջ։ Իտալիոյ թագաւորը սա բառերով վերջացուց իր բաժակաճառը. «Պէտք կը զգամ յիշեցնել բարեկամական այն անկեղծ զգացումները որ կը միացընեն երկու ազգերը Յունաստանի նուիրական հողին վրայ, ուր ոչ ոք օտար չի զգար ինքզինքը, հոս, ուր քաղաքակրթութեան մեծ պատկերը, որ սահման չունի բնաւ, պարզուած է յիշատակարաններու մէջ զորս Պատմութիւնը թողած է իր զանազան դէպքերով։» Թագաւորն ապա բաժակ պարպեց Յունաստանի թագաւորին, թագուհիին և արքայական ընտանիքին կենաց և Յունաստանի բարգաւաճման համար։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ

ՄՈՆԴԱՆԻՆԻԻ ԹՈՒՂԹԵՐԸ

Պ. Քլէմանսօ, իբրեւ պատասխան Պ. Բրիւի ըսածներուն, սա յայտարարութիւնը ըրած է Բարիզի թերթի մը.

«Պ. Բրիւ սկսած է ընդլայնել իր անճիշդ խօսքերը։ Ուրիշ միջոց չունի, բայց ինչու Մոնդանինիի հետ իրար չէին հասկնար, քանի որ այդ եկեղեցականը բացորոշապէս իրեն կը վերագրէ այն նախատական խօսքերը զորս կը մերժէ։ Իր նախկին բարեկամը պէտք է մեղադրէ, եթէ ճշմարիտ խօսող մարդ մըն է, սակայն շատ պատճառներ ունի պատասխանէն վախնալու։ Խոստովանութեան երկու ձեւերէն մէկը կ'ընտրէ՝ այսինքն լռութիւնը այն մարդուն հանդէպ, որ հիմա իբրեւ իր ամբաստանիչը կը ներկայանայ։ Ի լրումն դժբախտութեան, կ'աշխատի խնդրոյ առարկայ ընել կին մը հացկերոյթի խնդրոյն մէջ, որուն առթիւ խնդրեց ինձ ներկայանալ։ Շրջազգեստի մը ետին ապաստանիլը միայն մնացած է։ Մոնդանինիի պատմուճանին հետ երկու ապաստանարան կը գտնէ։»

—Մոնսէնեէօր Մոնդանինիի թուղթերուն մէջ դրամական խնդիրներ կան։ Այդ եկեղեցականը ամէն ամիս իր ամսաթոշակը՝ հազար ֆր. և զանազան ծախքերու գումարները կը ստանար Ս. Պետրոսի լումայէն ու մնացած մասը Վատիկան կը ղրկէր։ Մէրրի տէլ Վալ կարտինալը քանիցս հեռագրած է մոնսէնեէօր Մոնդանինիի փութով դրամ ղրկելու իրեն։ Վատիկան նաեւ դրամ կը ստանայ եպիսկոպոսութեան հրամանագիրներէն 2000էն մինչեւ 3000 ֆր. իւրաքանչիւրին։ Այդ պարագան ալ հաստատուած է Մոնդանինիի թուղթերէն։

—Ֆրանսայի մէկ քանի եպիսկոպոսներ ալ Վատիկանէն պաշտօն ստացած են Ֆրանսայի ընտրութեանց պահուն ի նպաստ Եկեղեցւոյ աշխատելու։ Վերջապէս երբ ընտրութեանց արդիւնքը յայտնի կ'ըլլայ, Մոնդանինի յուսահատական նամակ մը կը ղրկէ, ըսելով որ կատարեալ յաղթանակն է Քլէմանսոյի, որով Նախարարութեան դիրքը աւելի եւս կը զօրանայ։ Մոնդանինի կը յարէ, սակայն, թէ ամէն յոյս կորսուած չէ, վասն զի Ֆրանսայի Դահլիճը պիտի չկրնայ առաջ տանիլ կրօնական պայքարը և հարկադրուած է աւելի ընկերային խնդիրներով զբաղիլ։

—Վատիկանի մէջ պաշտօնապէս կը յայտարարուի որ Մոնդանինիի թուղթերուն հրատարակութեան պատասխան պիտի չտրուի, սակայն միւս կողմէ կ'ըսուի թէ Վատիկան Սպիտակ Տետրակ մը պիտի հրատարակէ, որ շատ մը անտիպ գրութիւններ և ցարդ եղած հրատարակութիւնները ուղղող գրութիւններ պիտի պարունակէ։

—Մոնդանինի ամէն միջոց ձեռք կ'առնէր ընտրութիւններէն ետքը իր նամակները ապահով հասցնելու Մէրրի տէլ Վալ կարտինալին։ 1906 ապրիլ 14ին խիստ կարեւոր տեղեկագիր մը պիտի ղրկէր Վատիկան, ուզեց զայն տանիլ մոնսէնեէօր Պուֆէյեի, որ նոյն իրիկունը Հռոմ պիտի ուղեւորէր։ Բարեկամները ապահով չնկատեցին այդ միջոցը և առաջարկեցին զայն յանձնել Կուէժոն արքային, որ վերոյիշեալ եպիսկոպոսին պիտի ընկերանար։

—Մասնաւոր կլերականներ կը կատարէին Մոնդանինիի և Վատիկանի միջեւ թղթակցութեանց փոխադրութիւնը. այդ առթիւ մեծ զգուշութեամբ կը վարուէին։

—Մոնդանինի նաեւ պետն էր տեղեկութեանց պաշտօնէութեան մը որ Վատիկանի հաշւոյն կը գործէր։ Մոնդանինի առտնց տեղեկութիւնները, ո՛րքան ալ ճշմարիտ չըլլային, կէտառկէտ կը հաղորդէր Վատիկանի, երբեմն յաւելումներ իսկ ընելով։ Ֆրանսայի բոլոր եկեղեցականներու արարքներն ալ միշտ կը տեղեկագրէին։

—Հռոմէն Բարիզի թերթերուն ուղղուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Վատիկան ժամանակագրական կարգով պիտի հրատարակէ Մոնդանինիի գործին վերաբերեալ բոլոր իրողութիւնները։

—Մոնսէնեէօր Մոնդանինիի թուղթերուն հրատարակութիւններէն նաեւ սա պարագաները երեւան կ'ելլեն.— Բաժանման օրէնքը տակաւին չքուէարկուած կաթոլիկները երեք մասի բաժնուած էին. բուռն ընդդիմութիւն, կրաւորական ընդդիմութիւն և համակերպութիւն։ Բաժանման օրէնքին քուէարկութիւնը ո՛րքան յաջողելու հաւանականութիւն ստանար, համակերպութեան կուսակիցները այնքան կ'աւելնային մանաւանդ կղերին մէջ։ Մոնդանինի նոյնը. 27 թուականով նշանակած է իր յուշատետրին մէջ թէ եպիսկոպոսներու մեծամասնութեան կարծիքն էր ընդունիլ կրօնական ընկերակցութիւնները, երկու պայմանով. առաջին բողոքել ձեւին դէմ և երկրորդ այդ ընկերակցութիւնները եպիսկոպոսներուն հսկողութեան ենթարկել։ Երբ բաժանման օրէնքը քուէարկուեցաւ, անհաշտ կաթոլիկները, ինչպէս է ակադեմական Քոսթա տը Պօրկեառ մարքիզը, կը պահանջէին որ Պապը անպայման բոլորովին մերժէ բաժանման օրէնքը։ Մէրրի տէլ Վալ կարտինալը, 1906 մարտ 24ին, ծածկագիր հեռագրով մը կը ծանուցանէր Մոնդանինիի թէ տը Պօրկեառ մարքիզը անհրաժեշտ կը նկատէր որ ընդհանուր ընտրութիւններէն առաջ Պապը յայտնէ իր կարծիքը, վասն զի այլապէս ամէն յոյս կորսուած է։ 1906 մայիս 30ին կատարուեցաւ եպիսկոպոսներու գումարումը։ Թէեւ Պապը փետր. 20ին տասնըչորս նոր եպիսկոպոսներ անուանած և մասնաւոր գումարումի մը մէջ անոնց հաղորդած էր իր հրահանգները, բայց եպիսկոպոսներու մեծամասնութիւնը ընդունեց կրօնական ընկերակցութիւնները։ Մոնդանինի զայրացաւ և այդ արդիւնքը Հռոմ տեղեկագրելուն մէկ քանի եպիսկոպոսներ մանաւանդ բրաւ՝ իբրեւ մեծամասնութեան առաջնորդները։ Աշխարհական կաթոլիկները յայտարարեցին թէ Եկեղեցին համար անկում մըն է եթէ կրօնական ընկերակցութիւնները ընդունուին։ Պապը աւելի աշխարհականներու կարեւորութիւն տուաւ, բայց ուզեց որ եպիսկոպոսներուն կարծիքը երեւան չհանուի, սակայն լրագիրները անզգաստութիւններ ըրին՝ կարգ մը հրատարակութիւններ ընելով։ Եպիսկոպոսներու երկրորդ գումարում մըն ալ տեղի պիտի ունենար սեպտ. 4ին, որով Մէրրի տէլ Վալ կարտինալը գրեց Մոնդանինիի՝ աշխատիլ, որպէս զի եպիսկոպոսներու առաջին ու երկրորդ գումարմանց որոշումներուն միջեւ հակասութիւն մը տիրէ։

—Բարիզի թերթերը Հռոմէն հեռագիր մը կը հրատարակեն՝ ծանուցանող թէ Պիոս Ժ. պաշտօն մը առաջարկեր է Վատիկանի արտաքին գործոց նախկին նախարար Ռամբոլլա կարտինալին, սակայն այս վերջինը մերժեր է, ըսելով որ համամիտ չէ Վատիկանի ընթացքին, մանաւանդ մոնսէնեէօր Մոնդանինիի գործին մէջ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

ԳԱՂԹԱՅԻՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Պերլինի լրագիրները այս միջոցիս կը զբաղին Գերմանիոյ և Ֆրանսայի միջեւ գաղթային համաձայնութեան մը կարելիութեան վրայ։ Լոքալ Անցայկէր ոչ-պաշտօնական ձեւ ունեցող զեկոյց մը կը հրատարակէ, ուր ըսուած է թէ անգլիական ու ֆրանսական լրագիրները կ'աշխատին հիմ մը գտնել, որպէս զի Գերմանիոյ ու Ֆրանսայի միջեւ համաձայնութիւն մը գոյանայ գաղթային խնդիրներու մասին. նաեւ կ'ենթադրին թէ Գերմանիա եթէ Ֆրանսայի գերիշխանութիւն մը ընէ ափրիկեան խնդիրներու համար, Ֆրանսա ալ նոյնը պիտի ընէ ուրիշ պարագաներու մասին։ Նոյն զեկոյցը կը յարէ. — «Գերմանական ոչ-պաշտօնական զեկոյց մը արդէն պատասխանեց անգլիական ու ֆրանսական գիւանագէտներու այդ մտացածին գաղափարներուն։ Թէեւ նոյն զեկոյցը անգլիական լրագրի մը պատասխանն է, սակայն կրնայ նաեւ իբրեւ պատասխան նկատուիլ ֆրանսական լրագրի մը հրատարակութեանց։ Եթէ անգլօ-ֆրանսական մամուլը խորհուրդ կուտայ Գերմանիոյ ճանչնալ 1904 ապրիլին Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ գոյացած համաձայնութիւնը, որպէս զի գոհացումներ ստանայ ուրիշ գործերու մէջ, պէտք է դիտել որ այդ խորհուրդները կեղծ առաջարկութեանց վրայ հիմնուած են։ Արդարեւ եթէ Գերմանիա ընդունէր անգլօ-ֆրանսական համաձայնութիւնը, պիտի հաւանէր Ֆրանսայի ծրագիրներուն. այդ պատճառաւ էր որ Գերմանիա ընդդիմացաւ Ալճէզիրասի Դեսպանախորհուրդին։ Գալով ուրիշ գործերու մէջ գոհացում տալու խնդրոյն, Գերմանիա զանազան ձեռնարկութեանց մէջ չընդդիմանար օտար դրամագլուխներու մասնակցութեանը և արդէն մէկ քանի տարի առաջ այդ տեսակ առաջարկութիւն մը ըրաւ Անգլիոյ ու Ֆրանսայի, որոնք մերժեցին։ Կ'երեւայ թէ վերոգրեալ խորհուրդները կուտան այն տեսակ անձեր որոնք կացութեան տեղեակ չեն։

—Պերլինէր Թակէպլաթ ալ կ'ըսէ.— «Ֆրանսական մէկ քանի լրագիրներ այնպէս կը նկատեն թէ Մոնաքոյի իշխանին Պերլին ներկայութիւնը առնչութիւն ունի կարծեցեալ բանակցութեանց հետ։ Թէեւ Մոնաքոյի իշխանը յաճախ միջնորդի դեր կատարած է Գերմանիոյ ու Ֆրանսայի կառավարութեանց միջեւ, և թէ մեծապէս փափաքող է այդ երկու երկիրներուն միջեւ համաձայնութեան մը գոյանալուն, սակայն կը կարծենք թէ ֆրանսական լրագիրները, որոնք այս ենթադրութիւնը կ'ընեն, իրողութիւնները նկատողութեան չեն առներ։ Որքան ատեն որ Պերլինի ֆրանսական նոր դեսպան Պ. Ժիւլ Քամպոն չժամանէ ու իր պաշտօնին մէջ չհաստատուի, իսկական բանակցութեանց վրայ կարելի չէ խօսիլ։»

— Նոյն թերթը ապրիլ 7ի խմբագրականին մէջ կ'ըսէ թէ Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդը լաւագոյն կերպով բանալու միջոցը պիտի ըլլայ նախապէս աւելի սերտ հանդամանք մը տալ Գերմանիոյ ու Ֆրանսայի յարաբերութեանց։ Այդ առթիւ փորձեր եղած են անցեալ շաբթու։ Ֆրանսական լրագիրները իբրեւ պայման կ'առաջարկեն որ Գերմանիա ընդունի անգլօ-ֆրանսական համաձայնութիւնը 1904 ապրիլին կնքուած։ Գերման թերթը կը յարէ թէ Գերմանիա պիտի պնդէ Ալճէզիրասի Դեսպանախորհուրդին որոշմանց վրայ, որքան ատեն որ բացարձակ հրաշխաւորութիւններ չտրուին իրեն։ Նաեւ կ'ըսէ թէ համաձայնութեան մը առաջին պայմանը պիտի ըլլայ այն պարագան թէ այլ եւս դժուարութիւններ չյարուցուին գերման վաճառականութեան զարգացումին առջեւ։

ԻՇԽԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ծանուցուեցաւ թէ Վիլհէլմ կայսրը իր մէկ զաւակը Ամերիկայի մէջ Հարվարտի համալսարանը պիտի ղրկէ՝ հոն դաստիարակուելու համար։ Այդ իշխանն է Վիլհէլմ Բ.ի չորրորդ զաւակը Ակուստ Վիլհէլմ, որ անցեալ յունուարէն ի վեր նշանուած է իր ազգականուհիներէն Շլէզվիկ Հոլշդայնի Ալեքսանտրա Վիքթորիա իշխանուհիին հետ, սա պարագաներուն մէջ. — Իշխանը Պոնի մէջ իմացած էր թէ գերման մեծ-դուքս մը իր սիրածին հետ ամուսնանալ կ'ուզէ, ուստի, առանց սպասելու համալսարանի վարչութեան արտօնութեանը, իսկոյն Պերլին ուղեւորեցաւ հայրը տեսնելու. պատմեց իմացածը, ըսելով որ ինքն ալ պիտի չկրնար համակերպիլ այն գաղափարին թէ իշխանուհին ուրիշի մը պիտի պատկանի։ Կայսրը ու կայսրուհին, չկրնալով դիմադրել իրենց զաւկին այդ փափաքին, հաւանեցան այդ նշանախօսութեան, պայմանով որ ամուսնութիւնը 1909ին կատարուի։ Ակուստ Վիլհէլմ իշխանը պիտի չշարունակէ Պոնի համալսարանին մէջ իր դասերը, յառաջիկայ տարի ալ Ամերիկա պիտի ուղեւորի։

ԻՏԱԼԻԱ

Ճօռնալէ տ'Իդալիա սապէս կը պատասխանէ Թանի մէկ յօդուածին Իտալիոյ քաղաքականութեանը վրայ. — «Իտալիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը, որ հիմնուած է Գերմանիոյ ու Աւստրիոյ հետ դաշնակցութեան և Անգլիոյ ու Ֆրանսայի հետ բարեկամութեան վրայ, ամբողջ Իտալացիներու փափաքին կը համապատասխանէ։ Այդ քաղաքականութեան ընդհանուր գիծերուն վրայ բնաւ անհամաձայնութիւն չկայ Իտալիոյ ներկայ նախարարութեան կուսակիցներուն և հակառակորդներուն միջեւ։ Ուրեմն ցաւալի է որ Ռաբալոյի տեսակցութեան առթիւ Բարիզի մեծ թերթ մը հաւատք ընծայել ուզած ըլլայ այն զրոյցին թէ Իտալիոյ մէջ մէկ քանի կուսակցութիւններ այնքան ջերմ վերաբերութիւն չունին Ֆրանսայի հանդէպ։ Իտալիոյ մէջ բան մը փոխուած չէ, բացարձակապէս կը յայտարարենք, ո՛չ կառավարութեան քաղաքականութեանը և ոչ ալ երկրին ստոյգ մեծամասնութեան զգացումներուն մէջ։»

ՃԱՊՈՆ

Ճափոնական յանձնաժողով մը այս օրերս Անգլիա կը հասնի անգլիական Տան մը հետ պայմանագիր կնքելու մեծ մարտանաւի մը շինութեան համար, որ իր մեծութեամբ պիտի գերազանցէ աշխարհիս վրայ գտնուած բոլոր մարտանաւերը։ Նոր շինուելիք այս մարտանաւը 21,000 թոնօ տարողութիւն պիտի ունենայ և 2,500,000 անգլիական ոսկի պիտի արժէ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Սալիսէի աստիճան տրուեցաւ Խալիլ-իւր-Ռահման գաւառակին գայմագամ Մեհմէտ Ֆէրիտ պէյի և Խայրէպոլըի թաղապետական բժիշկ Պետրոս Գասպար էֆ.ի։

ՊԱՇՏՕՆ.—Թօքատի գաւառին հաշուակալ անուանուեցաւ Նիյտէի գաւառին հաշուակալ Մեհմէտ Սատըք էֆ., որուն յաջորդեց Արչիպելագոսի կղզիներու նահանգին հաշուակալութեան միւմէյիզ Մուսթաֆա էֆ.։

— Տիարպէքիրի նահանգին կեդրոնական նահիյ անուանուեցաւ Ամասիոյ նահիյ Սայիտ էֆ.։ Նոյն նահանգին Արղընիի նահիյ անուանուեցաւ Հօրանի նախորդ նահիյ Խալիս էֆ.։ Նոյն նահանգին Սիլվան գաւառակին նահիյ անուանուեցաւ Թավշանլուի նախորդ նահիյ Թէվֆիգ էֆ.։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Ասորիներու Պատրիարք Տ. Ապտուլլահի։ Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Կէյվէի նահիյ Սիւլէյման Ֆաիգ էֆ.ի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ.— Ջեհնեսա պաշտօնարանը կանոնագիր մը պատրաստեց, որ կը սահմանէ տարափոխիկ հիւանդութեանց դէմ ձեռք առնուելիք առողջապահական միջոցները ու կատարուելիք ապանեխումները և առողջապահական մարմիններուն, թաղապետական ու մասնաւոր բժիշկներու և ապանեխման կայաններու պաշտօնեաներուն պարտականութիւնները։ Ժանտախտ, քոլէրա, ծաղկախտ, թեթեւ ծաղկախտ, կարմրախտ, հարսանիթ, օձախտ, հինցած թանչք, կեղծմաշկ, թիֆօ, կապոյտ հազ, հիւծախտ, կատաղութեան ախտ եւայլն տարափոխիկ հիւանդութիւններ ըլլալով, անոնց տարածումը արգիլելու և հանրային առողջապահութիւնը ապահովելու համար նոյն հիւանդութեանց ենթարկուողներուն վրայ գիտական ապանեխումներ պիտի կատարուին՝ բժիշկներու կողմէ և մասնաւոր գործիքներով՝ պատկանեալ պաշտօնեաներուն կողմէ։ Հիւանդը առաջին անգամ դարմանող բժիշկը պիտի մեկուսացնէ զայն և ճարակումը արգիլելու անմիջական միջոցներ ձեռք պիտի առնէ՝ բժշկական կանոններուն համաձայն. նաեւ հիւանդութեան ու ենթարկուողին նկատմամբ մանրամասն տեղեկութիւն պիտի հաղորդէ։ Տարափոխիկ հիւանդութեան մը ենթարկուողի մը տէրերը պարտաւոր են իմաց տալ թաղապետական ու առողջապահական մարմիններու բժիշկներուն և բժիշկ չգտնուած տեղն ալ քաղաքային ու թաղապետական պաշտօնեաներուն, որպէս զի հարկ եղած միջոցները շուտով ձեռք առնուին։ Թաղերու իմամները, մուխթարները ու գիշերապահները և խանի, սարրթըմանի ու այդ կարգի հանրային վայրերու սեփականատէրները ու վարձակալները պէտք է իմաց տան երբ վերոգրեալ հիւանդութիւններէն դէպք մը պատահի։ Առողջապահական մարմիններու և թաղապետութեանց բժիշկները միշտ քննութիւն ու հսկողութիւն պիտի կատարեն և հիւանդութեանց մասին մասնաւոր բժիշկներու զեկուցագիրը քննելով, պիտի տեղեկագրեն Ջեհնեսա պաշտօնարանին՝ իրենց կարծիքովը. նաեւ միւս կողմէ առողջապահական միջոցները ձեռք պիտի առնեն։ Մասնաւոր բժիշկի կողմէ չդարմանուող հիւանդներն ալ ամէն օր պիտի քննեն ու դարմանեն, մինչեւ որ առողջանան։ Առողջապահական քննիչներն ալ միշտ քննութիւն կատարելով, թաղապետական բժիշկներուն տեղեկութիւն պիտի հաղորդեն. ի հարկին ապանեխում կատարել պիտի տան. քաղաքային ու թաղապետական պաշտօնեաներն ալ անոնց պիտի օգնեն՝ հանրային առողջապահութիւնը ապահովելու համար։

Քոլէրա ու ժանտախտ երեւան եղած տեղերը շղթայ մը հաստատուելով ելքն ու մուտքը պիտի արգիլուի. հիւանդները մասնաւոր կառքերով քաղաքէն դուրս հաստատուելիք հիւանդանոցները պիտի փոխադրուին. իսկ հիւանդներու հետ յարաբերութիւն ունեցողներն ալ մեկուսացուելով պիտի ապանեխուին և մաքրանոց պիտի տարուին. եթէ մաքրանոց չգտնուի, ապանեխումներու ենթարկուելէ ետքը իրենց տեղերը հսկողութեան պիտի ենթարկուին, մինչեւ որ հիւանդը կատարելապէս առողջանայ։ Եթէ շղթայ հաստատել կարելի չըլլայ, դարձեալ յարաբերութիւնները արգիլելով հանդերձ, հիւանդութիւն պատահած տեղին չորս կողմի երեք կամ չորս տուները պարտաւորիչ կերպով ապանեխումի պիտի ենթարկուին։ Միւս տարափոխիկ հիւանդութեանց ենթարկուողները իրենց տեղերը պիտի մեկուսացուին, յարաբերութիւնները պիտի արգիլուին և հիւանդին պարագաները պիտի ապանեխուին։ Ծաղկախտ երեւան եկած տուներու բնակիչները իսկոյն պիտի պատուաստուին։

Քաղաքապետութիւնը՝ Պոլսոյ, Սկիւտարի ու Թոփխանէի կողմերը մասնաւոր վայրեր հաստատած է ապանեխումի համար. նաեւ նաւամերձ շոգենաւ մը, որ ապանեխիչ մեքենաներ ունի, Վոսփորի մէջ ու կղզիներու առջեւ միշտ պատրաստ պիտի ըլլայ ապանեխում կատարելու։ Նահանգներու և գաւառներու կեդրոններն ալ ապանեխիչ գործիքներ պիտի գտնուին։ Առողջապահական քննիչները ու բժիշկները նախ հիւանդի տէրերուն և յետոյ ապանեխման կայաններուն տեղեկութիւն պիտի հաղորդեն. ի հարկին բնակարաններու մէջ պիտի կատարուին ապանեխումները՝ հիւանդութեան սերմը բոլորովին բնաջնջել ընելու եղանակով։ Երբ հիւանդի տէրերը չհամակերպին ապանեխումին, քաղաքային և թաղապետական պաշտօնեաներուն իմաց պիտի տրուի, որոնք ազդարարագիր մը պիտի ուղղեն՝ պարտաւորեցնելու որ այդ գործողութիւնը կատարեն, հակառակ պարագային հարկեցուցիչ կերպով պիտի կատարուի ապանեխումը։ Զանազան տարափոխիկ հիւանդութեանց ապանեխումները սապէս պիտի կատարուին.—Ժանտախտ՝ հիւանդը առողջանալէն տասներկու օր ետքը, քոլէրա, օձախտ, հինցած թանչք, թիֆօ՝ տասնըհինգ օր, հարսանիթ ու թեթեւ ծաղկախտ՝ հիւանդութեան սկսած օրէն սկսեալ տասնըհինգ օր, ծաղկախտ՝ քառասուն օր, կարմրախտ ու կեղծմաշկ՝ քառասուն և կապոյտ հազ, հիւծախտ, կատաղութեան ախտ եւայլն՝ տասներկու։ Ժանտախտ, քոլէրա ու կարմրախտ ծագած տեղերը և հիւանդութեան բոյն դարձած վայրերը ապանեխումները պիտի կրկնուին։

ՄԷՔԼԷՆՊՈՒՐԿԻ դուքսը, դքսուհին և հետեւորդները, հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշայի հետ, երէկ առտու, պալատական կառքերով Քեաղըտխանէ գացին զբօսական պտոյտի համար. նաեւ այցելեցին տեղւոյն կայս. քէօշկը։ Կէսօրին Բերա Բէլէս դառնալով ճաշեցին և յետոյ Սկիւտար երթալով, այցելեցին Թէքքէն. ապա մինչեւ Հայտար Փաշա գացին և քիչ վերջը Բերա վերադարձան։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Աւստրիոյ ու Յունաստանի դեսպանները և Սեւ Լերան գործակատարի փոխանորդը, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Գերմանիոյ դեսպանը ու պապական նուիրակը, երէկ, տեսակցեցան արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ ընդհանուր Տնօրէն Պ. Տըֆէս որ ժամանակէ մը ի վեր բացակայ կը գտնուէր, երէկ Կ. Պոլիս վերադարձաւ Արեւելեան ճեպընթացով։ Սիրքէճիի կայարանին մէջ ընդունուեցաւ Տնօրէն Պանէրի պէյի և Պանքային ու Ռէժիի մեծ պաշտօնեաներուն կողմէ։

ԳԱՅՍԷՐԻԻ քաղաքին մէջ ժամացոյցի աշտարակ մը պիտի կառուցուի։

ԴԱՏԱԿԱՆ և կրօնական գործոց նախարարութիւնը վաւերացուց Յունաց Պատրիարքարանի Խառն Ժողովին չորս նոր անդամներուն ընտրութիւնը. ատոնք են Նանքօ պէյ և Հաճօբուլօ, Քարթալի ու Միչէլ Սիֆնէոս էֆ.ները։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ անցեալ փետր. ամսուան հասոյթը եղաւ 774,938 ղրուշ. անցեալ տարի 818,938 էր և առջի տարին ալ 817,109։ Ելմտական 1322 վերջացող տարուան ամբողջ հասոյթն է 14,670,892. նախորդ տարին 14,115,589 էր և աւելի առջի տարին ալ 13,766,851 ղրուշ։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ. — Պաշտօնական զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ կայս. իրատէի մը համաձայն, յառաջիկայ տարեշրջանէն սկսեալ քաղաքային բժշկական վարժարանը մտնողները պէտք է վճարեն մուտքի, արձանագրութեան, քննութեան և ընթացաւարտութեան ծախքերն ու վարձքերը, ինչպէս կը վճարեն կայս. Համալսարանին բոլոր ճիւղերու ուսանողները, և բժշկական վարժարանն ալ մէկ ճիւղն է Համալսարանին։ Այս տուրքերէն զերծ պիտի մնան աղքատ ուսանողները, սակայն անոնց թիւը տասը չպիտի անցնի։ Իսկ ընթացաւարտներէն անոնք որ պարտաւորիչ ծառայութենէ զերծ մնալու համար ուզեն օրինական գումարը վճարել, այն ատեն այդ գումարէն պիտի զեղչուի վերոյիշեալ ծախքերուն և վարձքերուն արժէքը։

ՍՈՒԼԹԱՆԻԷ վարժարանին մէջ նախնական Ա. ու Բ. դասարաններու յատուկ տաղաւարներու շինութիւնը աւարտեցաւ։ Բ. դասարանին դասախօսութիւնները այսօր կը սկսին և Ա. դասարանինն ալ երկուշաբթի պիտի սկսին։

ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐԸ. — Էսքիշէհրէն չորեքշաբթի օրուան թուականով կը գրեն թէ Բուրսաքի ջուրերը հետզհետէ կը բարձրանան. մինչեւ երկաթուղիի կայարանը ամբողջ դաշտը ողողուած է. ջուրերը ողողեցին երկաթուղիի շէնքերէն մէկը, ինչպէս նաեւ գործարանը, որով աշխատութիւնները դադրեցան։ Վերջին լուրի մը նայելով, ողողումները աւելի տարածուած են։ Երկաթուղիի Ընկերութիւնը կառախումբ մը ղրկեց՝ Թաթար թաղին բնակիչները փոխադրելու համար։ Էսկիշէհիրի գիծին վրայ՝ Ալփիքէօյի մէջ մէկ քանի տուներ փլած են։ Ողողումի մասին ուրիշ տեղերէ առնուած լուրերը վրդովիչ չեն. այսուհանդերձ շատ տեղեր կառախումբերու երթեւեկութիւնը խիստ դժուարացած է։ Անատոլի երկաթուղիին գիծերու առաջին ճարտարագէտը Լէֆքէյն անդին ամէնէն աւելի վնասուած գիծերը քննելու գնաց։ Ընկերութիւնը գործաւոր ու գործիք ղրկեց հարկ եղած տեղերը կառախումբերու երթեւեկութիւնը ապահովելու համար։

— Իզմիր-Գասապայի երկաթուղիին վրայ ալ ողողումներ պատահած ըլլալով, Ընկերութիւնը գործաւորներ ղրկեց։

— Մուտանիա-Պրուսայի երկաթուղին ալ վնասուած է Նիլուֆէր գետակին յորդելէն, սակայն կառախումբերը կրցած են երթեւեկել։

—Ատաբազարէն երէկուան թուականով կը հեռագրեն թէ Սաքարիայի յորդելէն Ատաբազար ալ ողողուած է. մէկ քանի գիւղեր ջուրերու տակ մնացած են։ Ատաբազարի մէջ տուներու վարի յարկերուն կարասիները վերցուած են՝ իբրեւ զգուշական միջոց ողողումին դէմ. անասուններն ալ բարձրադիր տեղեր տարուած են։ Շրջակայ բոլոր դաշտերը ողողուած ըլլալով, գիւղերու միջեւ երթեւեկութիւնը դադրած է։ Տեղական կառավարութիւնը հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է։

—Ռումէլիի մէջ բոլոր գետերը յորդած են, սակայն կամուրջ եւայլն փլած չըլլալով, երբ ջուրերը քաշուին, կառախումբերը պիտի կրնան կանոնաւորապէս երթեւեկել։

—Նիշի մօտ ջուրերը քաշուած ըլլալով, ճեպընթաց կառախումբը երէկ ժամանեց, յապաղած թղթատարներն ալ բերելով։ Եւրոպական կառախումբն ալ այս առտու սովորական ժամուն հասաւ, թղթատարն եւս բերելով։

— Սէլանիկ-Կ. Պոլսոյ գիծը, որ Սթրումցա ու Գարասու գետերուն յորդելէն աւրուած է, նորոգելու կ'աշխատուի։ Առ այժմ Սէլանիկի ուղեւորներուն տոմսակ չի տրուիր, վասն զի Սիրքէճիէն ճամբայ ելլող կառախումբը մինչեւ Տէմիր Հիսար կ'երթայ։

ՕԴԵՐՈՒՆ ՎԻՃԱԿԸ.—Դարձեալ խոնաւ և անձրեւոտ, թէեւ ապրիլին երկու օր մնացած ըլլայ։ Երէկ կէսօրին ջերմաչափը զերոյէն վեր 12 աստիճան ցոյց կուտար և ծանրաչափը՝ 755։

—Անատոլի երկաթուղիին անցած տեղերը օդերը մեղմացած են և ջերմաչափը զերոյէն վեր տասը աստիճան ցոյց կուտայ։ Երէկ միայն Էրէյլիի մէջ անձրեւած է։

—Գայսէրիէն առնուած լուրերու նայելով, ձմեռը նորէն սաստկացեր է։ Ցուրտը սաստիկ է և եթէ այդպէս շարունակէ, ցանքը պիտի յապաղի։ Ամէն տարի այս միջոցիս գարի կը ցանուէր, սակայն այս տարի դեռ չէ սկսուած։

—Սըվազէն կը գրեն մարտ 20 թուականով.—Թէեւ ձիւները հալած և երկրագործներն ալ ցանքի ձեռնարկած էին, սակայն երկու օր առաջ նորէն ձիւն տեղաց, որով գիւղացիները հարկադրուեցան վերադառնալ իրենց արտերէն։ Այսուհանդերձ, կ'ըսուի թէ այս տարուան տեղացած ձիւները օգտակար են հունձքերուն։ Անցեալ տարուընէ մնացած մեծաքանակ արմտիք կայ մթերանոցները։

—Երուսաղէմի մէջ մարտ 17ին ու 18ին բաւական ցուրտ ըրեր և անձրեւեր է, բայց հետեւեալ օրը օդը բացուեր է։

ՊՐՈՒՍԱՅԷՆ կը գրեն թէ շերամաբուծութեան վարժարանին այս տարուան ուսանողներու թիւը, անցեալ տարիէն աւելի ըլլալով, հարիւր քանի հասած է։ Մուտքի քննութիւններէն ետքը եօթանասունի չափ ուսանողներ ալ պիտի ընդունուին։

ՓԱՅՏ ԵՒ ԱԾՈՒԽ.—Երէկ զանազան վայրերէ բաւական փայտ և ածուխ բերուեցան Կ. Պոլիս։

ԱՆԱՏՕՆՈՑ ԺԱՄԱՆՈՒՄ.—Շրջակայ մէկ քանի տեղերէ, երէկ, Կ. Պոլիս բերուեցան 2500 ոչխար, 1500 գառնուկ և 40 եզ։

ԱՏԱՆԱՅԷՆ կը գրեն թէ նահանգին մէջ, այս տարի, հունձքը խիստ առատ պիտի ըլլայ։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ կապերտի մէկ քանի օտար վաճառականներու կողմէ կազմուած սէնտիքային դէմ մրցելու համար, բանակցութիւն կը կատարուի Էքիզլէր, Բոլիաքօ և Կրիֆթ վաճառատուններուն միջեւ։

ԳՈ՞Ղ ԹԷ ՎԱՇԽԱՌՈՒ.—Կօշկակար Ներկի, Բերա Պիւլպիւլ Տէրէ բնակող Մարի անուն կնոջ մը հետ սիրային յարաբերութիւններ ունէր երկար ատենէ ի վեր, սակայն վերջերս կ'երեւայ թէ սէրը անհետացած ըլլալով մէջերնին պաղութիւն մը զգացին և բաժնուեցան։ Անցի օրը Մարի ոստիկանութեան դիմելով, յայտարարեց թէ Ներկի իր զոհարեղէնները ու դրամները գողցած է։ Ներկիի սենեակը խուզարկութիւն կատարուելով շատ մը զոհարեղէններ, դրամ, արժէթուղթ եայլն գտնուեցան։ Ներկի յայտարարեց թէ ինք գողութիւն ըրած չէ, այլ թէ վաշխառու ըլլալով, այդ առարկաները իրեն քով աւանդ թողուած էին, սակայն ոստիկանութիւնը առաջ կը տանի քննութիւնները։

ՔՍԱՆԱՀԱՏ.— Բերայի պատուաւոր տիկին մը, երէկ, կէսօրէն վերջը, երբ Ասմալը Մէճիտի կողմը կառք մը նստելու վրայ էր ուրիշ տիկնոջ մը հետ, տասը տարեկան տղայ մը յափշտակեց ձեռքի պայուսակին մէջ գտնուած դրամապանակը, որ 700 դրուշի չափ գումար մը կը պարունակէր. պայուսակին բերանը բաց մնացած էր։ Տիկինը իսկոյն բռնեց տղան, բայց այս վերջինը փախաւ, աղտոտ թաշկինակ մը նետելով գետինը։ Տիկինը թէև օգնութիւն ուզեց, սակայն կարելի չեղաւ և տղան փախաւ։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սամաթիոյ Թաղ. Խորհուրդին հրաւէրով, Ս. Պատրիարք Հայրն այս առաւօտ Ս. Գէորգ եկեղեցին գնաց ուր կը նախագահէ արարողութեանց և քարոզ կը խօսի։ Ժամերգութեանց աւարտումէն ետք, Ն. Սրբազնութիւնը կ'առաջնորդուի Ս. Սահակեան և Նունեան-Վարդուհեան վարժարանները, աշակերտներուն և աշակերտուհիներուն ուսումնական կարողութիւնը և դպրոցներուն վիճակը աչքէ անցընելու համար։

Միջօրէէն յետոյ, Ս. Պատրիարք Հայրը պիտի այցելէ Նարլը-գաբուի և յետոյ Ալթը-մերմէրի Թաղային վարժարանները։

—Գալաթու Թաղ. Խորհուրդին հրաւէրով, Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ առաւօտ նոյն Թաղի Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցին գնաց, որ կանուխէն լեցուած էր երկսեռ ուխտաւորներու խուռն բազմութեամբ, և նախագահեց Սրբեւգալի արարողութեանց։ Ն. Սրբազնութիւնը գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ՝ «Ոչ կարեմք ծառայել Աստուծոյ և մամոնայի» խօսքը բնաբան առնելով. Թէ Քրիստոս այս պատուէրը տուած է, ո՛չ թէ ըսել ուզելով որ միմիայն Աստուծոյ ծառայենք ու բոլորովին լքենք մամոնան,— վասն զի այն ատեն ինչպէ՞ս պիտի ապրէինք, քանի որ առանց անոր՝ այս անցաւոր աշխարհիս մէջ մարդ ո՛չ կրնայ կերակրուիլ, ո՛չ հագուիլ, ո՛չ հանգստութիւն վայելել։ Քրիստոսի խօսքը պէտք է այսպէս մեկնել թէ փոխանակ մենք մամոնային ծառայելու և անոր գերի ըլլալու, զայն պէտք է մեզի ծառայեցնենք՝ Աստուածահաճոյ գործեր կատարելու համար և մե՛նք ըլլանք տէրը մամոնային։ Ամէն մարդ որ հարստութիւն, նիւթական բարգաւաճ դիրք ունի, իր ունեցածէն բաժին հանելու է եկեղեցիներուն, դպրոցներուն և բարենպատակ հաստատութեանց, հոգածու և ստարաց հանդիսանալով անոնց բարեզարդութեանն ու պայծառութեանը։ Ս. Պատրիարքը այս առթիւ յիշելով Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցիին վերջերս կրած նորոգութիւնները, որոնք ամբողջովին աւարտած են, օրհնեց Թաղ. Խորհրդի ատենապետ Ստեփան էֆ. Թէլլեեանը որ իր անձնականէն հոգացած է նորոգութեանց բովանդակ ծախքը. օրհնեց նաև այն ամէն բարերարները որոնք առատաձեռնօրէն կը սատարեն բարենպատակ հաստատութեանց։

Արարողութեանց աւարտումէն ետք, Ն. Սրբազնութիւնը առաջնորդուեցաւ Թաղ. Խորհրդարան ուր պահ մը հանգիստ առնելէ և մեծարուելէ ետք, այցելեց Թաղին Խորէնեան վարժարանը ուր աշակերտները երգեր երգեցին և ուղերձներ արտասանեցին։ Ս. Պատրիարքը աշակերտներուն ուսումնական վիճակին և դպրոցին ներքին կազմակերպութեան վրայ տեղեկութիւններ առնելէ և ուսուցչական մարմինն ու սաները օրհնելէ ետք, ժամ 7ին մեկնեցաւ Պատրիարքարան։

—Տնտեսական Խորհուրդը նախընթաց օր գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ ատենապետութեամբ Շիրինեան Միհրան էֆ.ի։ Ներկայ էին Սիսակ Ֆէրիտ պէյ, Արմենակ էֆ. Ինճէեան և Զգօն էֆ. Խօրասանճեան։ 1. Խորհուրդը քննեց Խասգիւղի եկեղեցւոյն 1898-1903 տարիներու, նոյնպէս Այ-Սթեֆանոյի եկեղեցւոյն մատակարարութեան հաշիւները, որոնք մատուցուած էին Թաղ. Խորհրդոյ կողմէ, և վաւերացուց, որոշելով ինչ ինչ հրահանգներ տալ տոմարակալութեան դրութեան նկատմամբ։— 2. Ժողովական Սիսակ Ֆէրիտ պէյ և Ինճէեան Արմենակ էֆ. ըստ յանձնարարութեան ուսումնասիրելով Երուսաղեմապատկան Նէտի-Գուլէի ագարակի մատակարարութեան մասին յարուցեալ խնդրոյն հաշուական մասն ևս, քննութեան տեղեկագիրը պատրաստած էին, զոր Ներկայացուցին Խորհուրդին։ Կարդացուելով նոյն տեղեկագիրը, անփոփոխ ընդունուեցաւ և որոշուեցաւ յարակից յայտագրով մը մատուցանել Ս. Պատրիարք Հօր։— 3. Խորհուրդը քննեց նոյնպէս Գնալը կղզիի, Օրթաքէօյի և Էյուպ Ս. Եղիա եկեղեցիներու մատակարարութեան վերաբերեալ հաշիւները, և լուսաբանութեան ու բացատրութեան կարօտ կէտեր տեսնելով, որոնց լրացնել զանոնք։— 4. Խորհուրդը յանձնարարեց Կեդրոնական Համարակալին՝ յաջորդ նստին ներկայել, իրենց հաշուետուութեան թուականներու կարգաւ, ցուցակը ա՛յն Թաղ. Խորհրդոց և այլ վարիչ մարմնոց, որոնք չեն մատուցած Պատրիարքարանի քննութեան իրենց մատակարարութեան հաշիւները ցվերջ անցեալ 1906 տարւոյ։

—Ազգ. Հիւանդանոցի տարեկան Նուագահանդէսին Կարգադիր Մասնախումբը գումարուեցաւ նախընթաց օր, Գրիգոր էֆ. Կիւմիւշկէրտանի նախագահութեամբ և ձեռնարկեց նախապատրաստական աշխատութեանց։ Մասնախումբը, ինչպէս աւանդական սովորութիւն է, Նուագահանդէսին վերաբերեալ զանազան գործերը բաժնեց իր մէջ, երաժշտական յայտագրի պատրաստութիւնը յանձնելով իր արուեստագէտ անդամներուն, և տոմսերու սպառման գործը ստանձնելով ուրիշ անդամներ։ Տարակոյս չունինք թէ այս Նուագահանդէսը պիտի ունենայ նոյն գեղարուեստական փայլը և նիւթական յաջողութիւնը զոր կը գտնէ ամէն տարի։

—Քէօթահիայի առաջն. տեղապահ Տ. Եղնիկ վրդ. Պապաեանի պաշտօնը հաստատող կայս. Պէրաթը յանձնուած է Ազգ. Պատրիարքարանի։

—Պելժիական դեսպանատան խորհրդական կոմս տ'Աւչօ ու Տիկինը (դուստր Վսեմ. Պօղոս փաշա Նուպարի) նախընթաց օր այցելեցին Հայ-Հռոմէականաց Կ.—Պատրիարքին զոր կոմսուհին կը ճանչնայ այն թուականէն երբ Տ. Սապպաղեան Սրբազան Եգիպտոսի Հայ-հռոմէականաց առաջնորդ էր։

—«Արեւ. Մամուլ»ի վերջին թիւէ «Լրաքաղ»էն մէջ կը կարդանք Իզմիրի վերաբերեալ հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Ամսոյս 19ին Ս. Առաջնորդ Հայրն՝ որ դեռ անկողնոյ կը ծառայէ՝ իր կողմէ այցելելու ղրկած էր Առաջն. փոխանորդ Արժ. Յովհ. Ա. քհնյ. Մինասեանը ռուսական նոր ընդհ. հիւպատոս Մ. Պալաշէֆի բարի գալուստ մաղթելու և անոր նոր պաշտօնը շնորհաւորելու համար։ Մ. Պալաշէֆ ամսոյս 23ին փոխադարձ այցելութեան եկած է Ս. Առաջնորդ Հօր։

*** Պատրիարքարանէ նամակ մը հասած է տեղւոյս Առաջնորդարանը որով կը ծանուցուի թէ Պիլէճիկի Առաջնորդ Տ. Թաթուլ Ծ. վրդ. արտօնութիւն կը խնդրէ Իզմիրի մէջ հանգանակութիւն ընելու Նոր-Բազարի մէջ մատրան մը շինութեան համար. և թէ առ այս Պատրիարքարանը կը թողու Իզմիրի առաջնորդութեան՝ խնդրուած արտօնութիւնը տալ կամ մերժել։ Պատրիարքարանը, եթէ չենք սխալիր, առաջին անգամն էր որ այս փափկանկատութիւնը կ'ունենայ, անշուշտ լաւ հասկնալով որ Իզմիր կաթնտու կով մը չէ, և թէ անծանօթ անկիւններէ Իզմիր դիմելու և հոն այսինչ կամ այնինչ եկեղեցւոյ կամ մատուռի շինութեան համար հանգանակութիւն ընելու իրաւունք չունի ոչ ոք։ Բաղ. Ժողովը, ինչպէս կը տեղեկանանք, մերժողական պատասխան տուած է Պիլէճիկի Առաջնորդարանին։

*** Փորտէլիոյի Թաղականութիւնը հրաժարած ըլլալով, նորի մը ընտրութեան հրահանգ տուած էր Բաղ. Ժողովը. ըստ այդ հրահանգի, ընտրողական ժողով գումարելով նոր Թաղականութեան մը կազմութեան համար քուէարկութիւն կատարուած է և քուէից առաւելութեամբ ընտրուած են Տեարք Կ. Աղնաւուրեան, Գ. Քէչիշեան, Ա. Համբարձումեան, Յովհ. Ունճեան և Հայկ Բէրէքեթճեան։ Բաղ. Ժողովը վաւերացուցած է սոյն ընտրութիւնը։

*** Հայ Բողոքականաց քարոզիչ Պատ. Յ. Թաշճեան նուիրած է տեղւոյս ազգ. հիւանդանոցին 95 կտոր գրքեր Ս. Գրոց զանազան մասերէն, հիւանդներու տրամադրութեան տակ դրուելու համար։

* * *

ՄԱՍԻՍ գրական շաբաթաթերթի 18րդ թիւը հրապարակ ելաւ այսօր, հետեւեալ շահեկան բովանդակութեամբ.— Համբարձում Ալաճաճեան. Ա. Ալպօյաճեան.—Վէրհարըն, Կուամօն, Բլառէթի. Տօմինօ.—Արուեստ քերթողական Պուալոյի. Յ. Գ. Մըմըրեան.—Հպարտութեան մեղքը (Կոմս տ'Ասչօփ) Մեռուժան Պարսամեան.—Հովը. Միսաք Մեծարենց.—Խաչատուր Միսաքեանի մէկ նամակը. Կորիւն վրդ.—Բօլ և Վիքթօր Մարկըրիթ. Լը Պօնօմ Քրիզալ։

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿի 31րդ թիւը հրապարակ ելաւ հետեւեալ գրաւեցուցիչ բովանդակութեամբ.—«Գլիշէ»ները. Ա.—Ճաշացուցակը (Ֆանթէզի). Յ. Ալփիար.—Բերայի օրիորդի մը օրագիրը. Զազա.—Նորօրինակ տոկոս մը. Ֆ. Թափտուրեան.—Թատերական Քրօնիկ. Մասիս.— Մեսրոպ Նուպարեան. Մասօփ.—Կատակասէր նկարիչը. Վ. Գ.— «Poisson d'avril». Լիլա.—Շաբթուան լուրեր։

* * *

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Բարթող էֆ. Քիւրքճիպաշեանի յուղարկաւորութեան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի 216 ղրուշ նուիրած են Հիւանդանոցիս Տէր և Տիկին Ճօն Կ. Հիւրմիւզ (ի Նիւ-Եորք)։

(Հոգաբարձութիւն)

ԱՌԱՋԻՆ ՍԷՐ
Գրեց՝ ՓԱՑԼԱԿ

Հոգեբանական այս գեղեցիկ վէպին ընթերցումը կը յանձնարարենք իբր գրական շատ հաճելի ժամանց մը, որ միեւնոյն ատեն իր բանաստեղծական ոճին ու բարոյալից պարունակութեանը շնորհիւ, մեծ հետաքրքրութեամբ կրնայ կարդացուիլ, ընտանեկան շրջանակներու մէջ առհասարակ։ 6

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառներու քով
Գին 4 դրուշ

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, ապրիլ 10)

ԿԱՐԹԱՔԷՆԱՅԻ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՎԻԵՆՆԱ, 9 ապրիլ.— Էտուարտ Թագաւորին և Ալֆօնս Թագաւորին Կարթաքէնայի մէջ տեսակցութեան քաղաքական կարեւորութեան մասին հետեւեալը կը տեղեկագրեն.—Տարակոյս չկայ թէ Կարթաքէնայի տեսակցութիւնը Անգլիոյ և Սպանիոյ աւելի եւս մերձեցման մը նշանն է. բայց սխալ է կարծել որ այս երկու երկրաց միջեւ զինակցութիւն մը պիտի կնքուի։ Իրական զինակցութիւն մը, ինչպէս կայ Բորդուկալի և Անգլիոյ միջեւ, գոյութիւն չունի Սպանիոյ և Անգլիոյ միջեւ։ Բորդուկալ իր նաւահանգիստները Անգլիոյ տրամադրութեան տակ դրաւ, երբ սա պատերազմի մէջ կը գտնուէր, գիտնալով որ Լիզպոնի նաւահանգիստին տիրացողը տէրն է նաեւ ամբողջ Բորդուկալի։ Այս պատճառաւ Բորդուկալ, փոխանակ թշնամիի, իբրեւ բարեկամ ունենալ ուզեց Անգլիան իր նաւահանգիստին մէջ։

Անգլիոյ և Բորդուկալի միջեւ զինակցութեան գրաւոր դաշնագիր մը կայ. բայց Սպանիոյ և Անգլիոյ միջեւ գոյութիւն ունեցողը բերանացի համաձայնութիւն մըն է, որուն թէեւ Նօթ վէրպալ մըն ալ կ'ընկերանայ, բայց ատիկա դաշնագրի հանգամանք չունի։

Այս համաձայնութեան շատ կը փափաքէր արդէն Ալֆօնս երիտասարդ Թագաւորը, մանաւանդ իր Լոնտոն այցելութենէն ետքը, ուր չափազանց սիրալիր ընդունելութիւն գտաւ Էտուարտ Թագաւորէն, որ Վիքթորիա իշխանուհիին հետ ամուսնանալուն հաւանեցաւ։ Սպանիոյ երիտասարդ Թագաւորը արդէն իր հօրմէն՝ հանգուցեալ Ալֆօնս ԺԲ. Թագաւորէն ընդունած է Էտուարտ Թագաւորին համար մեծ յարգանք տածելու պարտաւորութիւնը. զի Կալլէսի իշխանն ու Ալֆօնս ԺԲ. Թագաւորը շատ մտերիմ բարեկամներ էին։ Երիտասարդ Թագաւորը ինքզինքը զօրաւոր կը զգայ Անգլիոյ բարեկամութեամբը։ Վիքթորիա իշխանուհիին հետ ամուսնութիւնը սիրային ամուսնութիւն մըն էր։ Անգլիական ինչպէս նաեւ սպանիական կողմերէն առաջուց ի վեր այդ ամուսնութեան քաղաքական կարեւորութիւն մը կ'ընծայուէր։ Սպանիոյ պետական անձնաւորութիւնք համակարծիք են թէ Սպանիոյ համար անպատ կ'ըլլայ եթէ Անգլիոյ բարեկամութիւնը չի վայելէ։ Սպանիոյ մէջ միշտ կը յիշեն Ֆէրտինանտ Զ.ի խօսքը թէ «Եթէ ամբողջ աշխարհ հակառակ իսկ ըլլայ մեզ, և միայն Անգլիոյ հետ բարեկամ ըլլանք, ոչինչ կրնայ վնասել մեզ»։ Բայց միւս կողմէն Անգլիոյ մէջ ալ կը գնահատեն Սպանիոյ հետ մտերիմ համաձայնութեան մը յարգը։ Սպանիա իր ընդարձակ ծովեզերքներով, իր բազմաթիւ կարեւոր նաւահանգիստներով, իր քանի միլիոն բնակիչներով, իր հարիւր հազարաւոր զինուորներով, կրնայ ի դէպ պատերազմի մեծապէս օգտակար ըլլալ Անգլիոյ։ Շատ հաւանական է որ երկու վեհապետաց այս անգամուան տեսակցութեան մէջ աւելի ճշդուած ըլլան Անգլիոյ՝ պատերազմի մը բռնուած ատենի անհրաժեշտ մէկ քանի կէտերը։ Նշանակելի է որ Ալֆօնս Թագաւորը իր նախարարապետին և Էտուարտ Թագաւորն ալ արտաքին գործոց պաշտօնատան մէկ ներկայացուցչին՝ Սըր Չ. Հարտինճի ընկերացած էին։ Սպանիոյ Թագաւորը, բաց ատի, Լոնտոնի սպանիական դեսպան՝ Տօն Վիլլա Ուրրուդիան և Էտուարտ Թագաւորն ալ՝ Մատրիտի անգլիական դեսպանը ունէին իրենց քով։

Ահա, այս ամէնը բաւական է ցուցնելու թէ Կարթաքէնայի մէջ քաղաքական կարեւոր խօսակցութիւններ տեղի ունեցան։ Հաւանական է նաեւ որ Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդն ալ դեր ունեցած ըլլայ ատոր մէջ։ Վիլլա Ուրրուդիա այդ Դեսպանախորհուրդին մէջ Սպանիոյ առաջին պատուիրակը պիտի ըլլայ։ Բայց տարակուսելի է որ, Սպանիա, ինչպէս կը գրէ Քօռէսբօնդէնսիա տէ Էսբանա, զինաթափութեան առաջարկ մը պիտի ընէ այն մտօք թէ երկրի մը սպառազինութիւնը իր բնակչաց և տարածութեան համեմատ ըլլայ։ Ասիկա անհիմն առաջարկ մըն է։ Ընդհակառակն, տարակոյս չկայ թէ եթէ Սպանիա ձայնակցի սպառազինութեանց խնդիրը վիճաբանութեան դրուելու մասին Անգլիոյ առաջարկութեան, չպիտի մասնակցի ուրիշ խնդիրներու վիճաբանութեան, որոնց յաջողութիւնը յուսալի չէ։

Պատերազմի ատեն առեւտրական նաւատորմին ի՛նչ ընթացք բռնելու խնդիրն ալ կայ։ Անգլիա չուզեր որ առեւտրական նաւատորմը պատերազմի ատեն անհատական հանգամանք մը ունենայ, ինչպէս կը փափաքին Գերմանիա ու Աւստրիա։ Բնական է որ Անգլիա, ինչպէս այս և ուրիշ կէտերու մէջ ազատ մնալ ուզած է, այս խնդրոյն մէջ ալ աջակցութիւնը շահիլ ուզէ անկեղծ բարեկամ տէրութեան մը, ինչպէս է Սպանիա։ Լա Հէյի մէջ այս խնդիրը մեծ վիճաբանութեանց պատճառ պիտի ըլլայ, և շատ հաւանական է որ Մ. Նահանգներն ալ այս կէտին մէջ տարակարծիք ըլլան Անգլիոյ, և Ամերիկայի մէկ քանի տէրութիւններու միջեւ ալ անհամաձայնութիւն ծագի այս մասին։ Չիլի լաւ յածանաւեր ունի, որոնք կրնան, պատերազմի ատեն, մեծ դժուարութիւններ պատճառել Հիւսիսային Ամերիկայի առեւտրական նաւերուն. հետեւաբար Հիւսիսային Ամերիկա Գերմանիոյ համակարծիք պիտի ըլլայ։ Չիլի հակառակը պիտի ուզէ։

Նշանակելի է նաև թէ Անգլիա այժմ առաջնակարգ դիրք մը բռնել կ'ուզէ Սպանիոյ մէջ և այս կը յայտնուի սա պարագայէն թէ Անգլիա այժմ Մատրիտի մէջ դեսպանատուն մը շինել կուտայ, որ պիտի գերազանցէ միւս ամէն դեսպանատուները. նոյն իսկ գերման դեսպանատունը, որ իր ընդարձակ պարտէզով այժմ ամէնէն աւելի շքեղ ու հոյակապ դեսպանատունը կը համարուի։

«ՆՈՒՄԱՆՍԻԱ»Ի ՄԷՋ ՀԱՑԿԵՐՈՅԹԸ

ՄԱՏՐԻՏ, 9 ապրիլ.— Երէկ իրիկուն Կարթաքէնայի առջեւ Նումանսիա նաւին մէջ տրուած հացկերոյթը շատ փառաւոր էր։ Ալֆօնս ԺԳ. անգլիական սպարապետի համազգեստ հագած էր, և Էտուարտ Է. սպանիական ծովակալի համազգեստ, և Քարլօս Գ. պատուանշանին մեծ խաչը կը կրէր։ Ամէն սեղանակիցները ալ մեծ համազգեստ կը կրէին։ Անգլիացիք մէկ քանի ժամ առաջ ընդունած սպանիական պատուանշանները կախած էին։ Քրիստինէ մայր Թագուհին սպիտակ շրջազգեստ մը հագած էր ադամանդներով ու մարգարիտներով զարդարուն։ Ալեքսանտրա Թագուհին ժանեկաւոր գորշ զգեստ մը կը կրէր խոշոր ադամանդներով, և կարմիր հաղուագիւտ ծաղիկ մըն ալ կուրծքին։

Երկու վեհապետները ֆրանսերէն արտասանեցին իրենց բաժակաճառերը։ Ալֆօնս Թագաւորին բաժակաճառին մէջ սա պարբերութիւնն ալ կայ. «Անգլիոյ և Սպանիոյ միջեւ բարեկամութիւնը զոր Վեհափառ մայրս իր խնամակալութեան միջոցին մշակեց և որ հաստատուած էր փոխադարձ շահերուն և համակրութեանց վրայ, աւելի եւս ամրացաւ արքայական երկու գերդաստաններու խնամութեամբ։ Այս սերտ բարեկամութիւնը անշուշտ շահաբեր պիտի ըլլայ երկու երկրաց և պիտի օժանդակէ աշխարհի խաղաղութեան անվթար պահուելուն։» Երկու վեհապետները ճաշելէն ետքը տեսակցութիւն մը ունեցան։ Սպանիոյ նախարարապետը և արտաքին գործոց նախարարը երկար տեսակցութիւն մը ունեցան Սըր Չէյմս Հարտինկի հետ որ անգլիական արտաքին գործոց պաշտօնատան կողմէ կ'ընկերանայ Էտուար Թագաւորին։ Երկու վեհապետները երէկ ալ առանձինն երկար տեսակցութիւն մը ունեցան սպանիական Կիրալտա զբօսանաւին վրայ։

ՄԱՏՐԻՏ, ապրիլ 9.— Երկու վեհապետներն այս առտու վերստին խորհրդակցութիւն մը ըրին։ Ալֆօնս Թագաւորն ապա այցելեց անգլիական մարտանաւերը։ Երեկոյին Վիքթորիա էնտ Ալպերտ արքայական զբօսանաւին մէջ տրուելիք հացկերոյթէն ետքը, Ալֆօնս ԺԳ. մասնաւոր կառախումբով Մատրիտ պիտի մեկնի, Թագուհիին տղաբերքին դիւրութեան համար ըլլալիք աղօթքներուն ներկայ գտնուելու։

ԿԱՐԹԱՔԷՆԱ, 9 ապրիլ.— Էտուարտ Է. և Ալֆօնս ԺԳ. Թագաւորները և Պավիէրայի Ֆէրտինանտ իշխանը այսօր Բուին զրահաւորին վրայ, զինուորական տողանցութեան մը ներկայ գտնուելէ ետքը, աչքէ անցուցին Վէնէրապըլ զրահաւորը, և ապա Բուին վերադառնալով նախաճաշեցին։ Ճաշէն ետքը, Էտուարտ Թագաւորը Կիրալտա գնաց Ալֆօնս Թագաւորին հետ։ Մարի Քրիստինա մայր-Թագուհին ճաշեց Ալեքսանտրա Թագուհիին հետ Վիքթորիա էնտ Ալպերթ անգլիական զբօսանաւին մէջ։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆՔԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 11 ապրիլ.—Անգլիոյ պանքան իր դրամի սակը հարիւրին հինգէն չորսուկէսի զեղչեց։

ՓԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՓԱՐԻԶ.—Սակարանին մէջ միշտ անգործութիւն կը տիրէ։ Գիները բնաւ չեն փոխեր իրենց առաջուան վիճակը և գործ չըլլար։ Միայն թէ Ռիօ Թինթօ երեսուն ֆր. կորսնցնելով 2225 ֆր. եղաւ, վասն զի պղինձի գինը 98.5 ոսկիի իջած է։

* * *

ՓԱՐԻԶ.— Պատժական դատարանին առջեւ, այսօր, սկսաւ Սէնթ-Օկիւսթէնի երէց ժուէն աբբային դատը։ Սրահը չափէն աւելի լեցուած էր ունկնդիրներով։ Նախագահը ձեռնարկեց ամբաստանեալին հարցափորձին։ Ամբողջ նիստը գրաւեց մոնսէնեօռ Մոնդանեինիի թուղթերուն ընթերցումը։

—Սենատաւոր Պէնուա, այսօր, սպաննուեցաւ իր յաճախորդներէն մէկուն կողմէ։

ԱԹԷՆՔ.—Օդը միշտ ամպոտ է, սակայն չանձրեւեր։ Այս առտու Իտալիոյ Թագաւորը անպաշտօն կերպով պտոյտ մը կատարեց քաղաքին մէջ։ Պալատան հանդէսներու մեծ սրահին մէջ կէսօրէն մէկ ժամ ետքը ընդունեց իտալական գաղթականութիւնը, որ ուղերձ մը մատոյց գունաւոր շքեղ մագաղաթի մը վրայ գրուած։ Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորը շնորհակալութիւն յայտնեց, ըսելով որ շատ ուրախ է թէ իր հպատակները բարեացակամ ընդունելութիւն մը կը վայելեն Յունաստանի մէջ։ Թագաւորը յետոյ այցելեց իտալական վարժարանը,

—Կէսօրէն երեք ժամ ետքը Իտալիոյ Թագաւորը և Յունաստանի արքայական ամբողջ գերդաստանը ներկայ գտնուեցան Սթատիոնի մէջ կատարուած մարմնամարզական հանդէսներուն, որոնք խիստ փայլուն եղան։ Ամբողջ Աթէնք ոտքի վրայ էր։ Յիսուն հազար հանդիսականներ մեծ եռանդով ողջունեցին Իտալիոյ Թագաւորը՝ ժամա՛ն պահուն։ Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորը թեւը առած էր Օլկա Թագուհին։ Մարմնամարզական փորձերը հետաքրքրութիւն պատճառեցին Ն. Վեհափառութեան։ Աթէնքի դպրոցականներուն կատարածները մասնաւորաբար մեծ յաջողութիւն ունեցան և Թագաւորը քանիցս իր սքանչացումը յայտնեց՝ ծափահարութիւններով։ Իտալիոյ Թագաւորը անձամբ մրցանակները յանձնեց յաղթական հանդիսացողներուն։ Ծափահարութիւնները անընդհատ կը շարունակէին։ Իտալիոյ վեհապետը երբ Սթատիոնէն կը մեկնէր, հարիւր հազարէ աւելի ժողովրդեան կողմէ եռանդագին ողջունուեցաւ։ Հելլէն լրագիրները ուրախութիւն կը յայտնեն եղած խանդավառ ընդունելութեանց համար։

— Իտալիոյ Թագաւորը և հետեւորդները ժամը 11ին մեկնեցան Աթէնքէն։ Յունաց Թագաւորը և իշխանները մինչեւ Պիրէոն ընկերացան։ Ժողովուրդը նորէն խանդավառութեամբ ողջունեց։

ՀՌՈՄ.— Քօռրիէրէ կը ծանուցանէ թէ Անգլիոյ ու Իտալիոյ Թագաւորները մօտերս պիտի տեսակցին Բալէրմոյի մէջ։

ԲԵՐԼԻՆ.—Ռայխսթակի նախագահը բանախօսութեան մը մէջ յայտարարեց թէ հարկ է սահմանափակել առեւտրական ձեռնարկութիւնները, վերջ մը տալու դրամական տագնապին։

ԼՈՆՏՈՆ.— Անգլիոյ Դաշլիճին անդամներուն միջեւ անհամաձայնութիւնները կը շէշտուին։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Երդուեալ դատաւորները համաձայն չեն միլիոնատէր մարդասպան Թօուի խնդրոյն համար։ Խորհրդակցութիւնները գիշերները կը շարունակուին։ Ամբաստանեալը շատ մտահոգ է։

ԼԱ ՀԷ.—Քառասուներկու հրաւիրագիրներ ուղղուեցան տէրութեանց՝ Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին մասնակցելու համար։ Ատոնց մէջ կան հարաւային Ամերիկայի տէրութիւնները և Քորէա։ Տանըմարքա կ'առաջադրէ ներկայացնել չէզոք Պետութեանց իրաւունքներուն և պարտականութեանց վերաբերեալ խնդիր։

ՄԱՏՐԻՏ.— Բէլ Մէլ Կազէթի թղթակիցներէն մէկը տեսակցեր է սպանիացի քաղաքական անձի մը հետ, որ յայտարարեր է թէ Սպանիոյ կլերական կուսակցութիւնը աշխատեր է արգելք ըլլալ այն համաձայնութեան, որուն նպատակը կը կազմէ Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Սպանիոյ ու Բորթուկալի միութիւնը։

ՀՌՈՄ.—Ռուսիոյ կրօնից տեսուչ Պ. Վլատիմիրով Հռոմ ժամանեց։ Շաբաթ օրը տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Պապին հետ՝ ռուս կաթոլիկներու վերաբերեալ օրէնքներու մասին։

ՓԱՐԻԶ.— Լօռէնի Սէնթ-Մառի տէ Շէնի հանքերուն մէջ փլուզում մը տեղի ունեցաւ։ Յիսուներեք հոգի կան, մեռեալ կամ վիրաւոր։

ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿԻՆ ԱԹԹԻԻ
ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐԸ ՄԻ ԿԱՏԱՐԷՔ
ԱՌԱՆՑ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՏԱԼՈՒ
ԹԻՐԻՆԿԻ
ՂԱԼԱԹԻԱ

Ուր կը գտնուի դեռ նոր հասած մթերք մը պատրաստ զգեստեղէններու և պոնէթըրիի վերաբերեալ ապրանաց՝ այրերու, կիներու և տղոց յատուկ։ Նաև սոյն վաճառատան մէջ կան շապկեղէն, ճերմակեղէն, փողկապ, պրճանքի և ճամբորդութեան առարկաներ, անուշահոտութիւններ, զոհարեղէն, մարուքէն առարկաներ, գլխարկներ, պօաներ, ձեռնոցներ, հովանոցներ, գաւազաններ, գօտիներ։

Նորաձեւութիւն.—Վայելչութիւն.—
Բացառիկ կերպով աժան գիներ։
ԻՐԱԿԱՆ ՈՐՈՇ ԳԻՆ

Ի Լ Ա Ն

(Խազինէի Խասսայի Շահանէ)

Գալաթաուրլանմըշ Աք վէ Գարա տէնիզ մէչէ քէօմիւրի պէհէր եիւզ աթիգ գըլէսի մէճիտի եիրմիտէն 44 ղուրուշ, Գարա տէնիզ սըրա քէօմիւրի պէհէր եիւզ աթիգ գըլէսի 29.50, հաթապ պէհէր խըքելէ չէքիսի 17։

Խազինէի Խասսայի Շահանէ հաթապ անպարը իչիւն պիր սէնէլի քէամիլէ զարֆընտա միւպաեա օլունաճագ պալատէ մուհարրէր մահրուգաթ հիզալէրինտէ մուբագգամ ֆիեաթլէ Թալիպի Էօհտէսինտէ օլուպ նիսանըն իքինճի բազար իրթէսի կիւնիւ իհալէի էվվէլիէսի իճրա գըլընաճաղընտան շէրաիթը միւթէֆէրրիաեը անլամագ վէ միւնագասաեա տախիլ օլմագ իսթէեէնլէրին եիւզտէ օն նիսպէթինտէ թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէի միւսթասհըպէն եէվմը մէզքիւրտէ նիհաեէթ սաաթ օնա գատար Խազինէի ճէլիլէի միւշարըլէեհատա կէլմէլէրի իլան օլունըր։

Ֆի 28 մարթ 323 3—2

Ի Լ Ա Ն

Շէհր Էմանէթինտէն

Բումէլի Հիսարընտա Հաճի Քէմալէտտին մահալլէսինտէ Թիւրպէ զօգաղընտա Ազիզ վէ Հիւսէյին պէյլէր իլէ հէմշիրէլէրի Նազիմէ Ջէօհրա խանըմ վէ միւթէվէֆֆա Վէհպի պէյ վէ հալիլէսի Լաթիֆէ խանըմ Էօհտէլէրինտէ պուլունան 31 նումէրօլը մուհթէրէգ սահիլխանէ վէ իթիսալինտէ Լաթիֆէ խանըմըն Էօհտէսինտէ մուգայէտ 33 նումէրօլը սահիլխանէ արսալարընտան հըսսէի գանունիէլէրինտէն ֆազլա Թարիգէ Թէրք իթթիրիլէճէք 84 զըրա միմարի ալթը բարմագ մահալլին իսթիմլագ զարարնամէսի մուճիպինճէ իսթիմլագը իչիւն Թագտիրը գըյմէթի զըմնընտա միւթէշէքքիլ գօմիսեօնճա պէհէր զըրաը մէճիտի 20 ղուրուշ հիսապիլէ 60 ղուրուշ գըյմէթ Թագտիր խըլընըշ վէ գարարնամէնին սէքիզինճի մատտէսի մուճիպինճէ խարիթասը Պէշինճի Տաիրէի պէլէտիէ գաբուսը իլէ մահալը մէզկիւրէ եափըշտըրըլմըշ օլտուղընտան իլանը քէյֆիեէթ օլունըր։ 3—3

Ֆի 24 մարթ 323

ԴԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ Մարտ 29/11 Ապրիլ

Օսմ. Թոնս. Միացեալ 4 % Թ. Կ.	Օ. Ո.	102 23
Ամէնէն բարձր գին	» »	102 26
Ամէնէն վար գին	» »	102 15
Ռումէլի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	148 7/8
Ամէնէն բարձր գին	»	149 —
Ամէնէն վար գին	»	148 1/2
Թրամվայ	»	61 —

ԲԱՑՈՒՄ Մարտ 30/12 Ապրիլ

Օսմ. Թոնս. Միացեալ 4 % Թ.Կ.	Օ. Ո.	102 24
» » » ժամը 6ին Թ.Կ.	»	102 25
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	149 —
» » ժամը 6ին	»	149 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	457 —
Անատ. Երկթ. Պարտթ. Ա.սերի Թ.Կ.	»	515 —
» » » Բ.սերի Թ.Կ.	»	513 —
» » բաժնեթուղթ	Ա. Ո.	18 32 1/2
Շիրքէթի Խայրիէ	»	42 50
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	4 90
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 80
Օսմ. Ծխախոտ		— —
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		10 65
» ժուիսանս		5 75
» պարտաթուղթ		481 —
Թրամվայ	Ֆր.	64 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.		360 —
Պոլիս Քարա Ալյոն		690 —
Միտիլլի պանքա	Օ. Ո.	6 25
Սալոնիքի պանքա		175 —
Մերսին Ատանա պարտղթ.	Ա. Ո.	16 75
Քորսաու առանձնաշնորհեալ		113 1/2
» սովորական		109 1/2
» 5 պարտաթուղթ		88 —
Քարափ Իզմիրի		596 —
Փոխառ. Հելլենական 5 %		258 —
Հելլենական պարգեւաւոր թուղթ		431 —
» » »	Օ. Ո.	4 05
Լաւրիոն	Ֆր.	93 —
Զարթըրտ	»	38 1/2

ՍԹԻԼԱՆՑ

Օսմ. Միացեալ 1 օրուան	Օ. Ո.	2 50
» » 8 »		5 12
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	— —
Փոխ. Հրապարակ Օսմ. Պանքայի 6 1/2 %		

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	Ղրուշ	110 1/8
Փարիզի » »	Ֆրանք	22 92 1/2
Վիեննայի » »	Քորոն	21 97
Պերլինի » »	Մարք	18 63

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Անգլիական ոսկի	Ղշ.	110 12
Ֆրանսական »	»	87 04
Գերմանական 20 մարք	»	106 10
Բօլ Էմբէրիալ	»	91 —
Մէճիտի տարբերութիւն	»	107 36
Արծաթ մանրուք	»	105 —
Մէթալիք	»	100 20
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8 62

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 11 Ապրիլ

Միացեալ Օսմ. պարտղթ.) բաց.	Ա. Ո.	94 60
) գոց.	»	94 60
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	149 75
Թրամվայ	»	65 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	701 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	440 —
Պոլիս Քարա Ալյոն	»	690 —
Օսմ. մաքսատուն	»	— —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	94 60
Քրէտի Լիոնէ	»	1165 —
Ռուսական 5 %	»	88 30
Իտալական Ռանթ	»	— —
Սպանիական արտաքին Ք. Կ.	»	94 45
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 245
Դրամազեղչ Ֆրանս. Պանքայի	»	3 1/2

ԼՈՆՏՈՆ, 11 Ապրիլ

Միացեալ Օսմ. պարտք) բաց.	Ա. Ո.	92 75
) գոց. Ք. Կ.	»	92 63
Օսմանեան Կայս. Պանքա	»	17 87
Եժիբսիէն միացեալ	»	— —
Անգլիական քոնսոլիտէ	»	86 37
Հելլենական 5 % 1881	»	52 50
Զարթըրտ	»	1 50
Պուլկարական փոխառ. 1892	»	102 —
Ռանտ Մայնս	»	6 68
Ռուսական 4% 1888—1889	»	74 75
Փոխանակագիր Փարիզի վրայ	»	25 48
Դրամազեղչ	»	4 1/2

ՊԵՐԼԻՆ, 11 Ապրիլ

Օսմ. միացեալ		94 40
Ռուսական 4 % 1902	մարք	— —
Ռումէլի երկաթուղի	»	149 70
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամսուան	»	20 300
Դրամազեղչ	»	7 —

ՎԻԵՆՆԱ, 11 Ապրիլ

Ռումէլի երկաթուղի	քորոն	181 70
Վիէննա Պանք Ֆէրայն	Ք. Կ. »	548 75
Փոխանակագիր Փարիզի վրայ	»	95 60

Մ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

PURGEN

PURGEN
BUDAPEST.
GYÓGYSZERTÁR AZ ANGYALHOZ.

ԲԻՒՐԺԷՆ
ԻՏԷԱԼ ՆՈՐ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

ԲԻՒՐԺԷՆ լուծողն, ամէնէն հաճելի և ազդեցիկ մաքրողականն է։ Իր ազանչելի բոյրով ընտիր շաքարեղէնի մը կը նմանի։ Մեծ քանակութեամբ առնուած պարագային իսկ անվնաս է և խիթ չի պատճառեր։ Կը բուժէ պնդութիւնը, արիւներութիւնը, արեան խառնուածը, գիրութիւնը, եայլն։ Կը ծախուի գլխաւոր դեղարաններու և դեղավաճառատանց մէջ։ Իսկական տուփերը պահանջելու է։

Միակ ներկայացուցիչ Թուրքիոյ համար
Պ. ԺԱՔ ԻՆՍԷԼՊԷՐԿ
Պոլիս, Քիւչիւք Ապտալ էֆ. խան, Թիւ 6։ 50—19

ՏԻՒԶԱՌԻ ԳԻՆԻՆ ՈՒ ՕՇԱՐԱԿԸ
ԼԱՔԹՕ-ՖՈՍՖԱՏ ՏԸ ՇՕՑՈՎ
VIN et SIROP de DUSART

Տիւզառի գինիին ու օշարակին մէջ գտնուած լաքթօ-ֆոսֆադ տը շօն ամէնէն ազդեցիկ վերանորոգիչն է։

Ոսկրացմունք տղոց ոսկորները կը շտկէ ու կը զօրացնէ. ուժ կուտայ թոյլ և ծուլային տղոց։

Ծծի կիները այս գինին ու օշարակը խմելով չեն յոգնիր ու չեն փոխեր և աւելի կորովի տղաք կը ծնին։

Լաքթօ-ֆոսֆադը ստամոքսներուն կարքը կը շատցունէ և տղաքը կը պաշտպանէ ընդդէմ աճման հիւանդութեանց։ Իր ազդեցութեամբ, ակռաները շուտ կը բուսնին։ Բարիզ, Վիվիէն փողոց։ A.

Գործակատար՝ Ժ. Պ. Տալէճիօ, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։

ՀԱՆՐԱՑԻՆ ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱՂԻ ՊԱՐԿԵՐՈՒ ՀԱՅԹԱՅԹՈՒՄ

ԱԶԴ.— Հանր. Պարտքի Թողեալ հասոյթներու Վարչութիւնը կը ծանուցանէ հանրութեան թէ աճուրդի կը դնէ հայթայթումը՝ 1.—Իւրաքանչիւրը 100 քիլօ աղ պարունակելու կարող 300,000 պարկեր, 44×26½ ինչէս ծաւալով, 2½ լիպրա ծանրութեամբ։ Հիւսուածքը՝ 8×8։ 2.—Իւրաքանչիւրը 50 քիլոկրամ աղ պարունակելու կարող 200,000 պարկեր, 20×28 ինչէս ծաւալով. հիւսուածքը միեւնոյն։ Ամէնքն ալ Լիվրբուլ Թուիլ տեսակէն, խծպուած եզերքներով և խայծղանուած։

Ապրանքի յանձնումը պէտք է կատարուի Իզմիրի մէջ, ծախքերը յանձնառուներուն վրայ։

Առաջարկուելիք գիները պէտք է կատարել շիլինով ու բէնսով, կնքուած պահարանի մէջ, նմոյշներու ընկերացած, այս վերջինները համապատասխան՝ Վարչութեան կեդրոնատեղիին մէջ ի տես դրուած պարկերուն, որոնք յանձնառուներուն կամ Կ. Պոլսոյ իրենց ներկայացուցիչներուն տրամադրութեան տակ դրուած են։ Յանձնառուներէն կը պահանջուի իրենց յանձնելիք ապրանքի արժէքին հարիւրին քսանըհինգը աւանդ ձգել։ Այդ գումարը պիտի վերադարձուի ապրանքին յանձնումէն յետոյ միայն, նմոյշին համապատասխան ըլլալու պայմանաւ։

Աւանդ ձգուած գումարները կրնան յանձնուիլ Կեդրոնական Վարչութեան կամ Օսմ. Պանքայի կեդրոնատեղիին Կ. Պոլսոյ մէջ կամ իր մասնաճիւղերուն։

Աւանդի գումարին վերաբերեալ թուղթը պէտք է ընկերանայ առաջարկին։

Մինչեւ յառաջիկայ 1907 ապրիլ 15 (Ն. Տ.) կէսօր, պիտի ընդունուին առաջարկները։ Վերջնական աճուրդը պիտի կատարուի ապրիլ 16ի կէս օրին։ Վարչութիւնը, աճուրդին կատարումէն անմիջապէս յետոյ, իր որոշումը յանձնառուին պիտի հաղորդէ, կա՛մ հեռագրով՝ եթէ այս վերջինը Թուրքիոյ Նահանգներուն մէջ կը գտնուի, և կամ նամակով՝ եթէ Կ. Պոլիս կը գտնուի։ Վարչութիւնը իրեն կը վերապահէ ըստ կամս աճուրդի դնելու հայթայթուելիք ապրանքին ամբողջութիւնը կամ 100 քիլոնոց կամ 50 քիլոնոց պարկերը զատ զատ։ Պարկերու հայթայթումը ամէնէն ուշը մինչեւ 1907 յունիս 15 պէտք է կատարուի։ Այդ պայմանաժամը անցնելէն յետոյ՝ Վարչութիւնը իրեն կը վերապահէ օրինական ո և է միջոց ձեռք առնելու իրաւունքը՝ իր շահերը ապահովելու համար, եթէ երբեք վնասներ կրէ վերեւ յիշուած պայմաններու անգործադրելի մնալէն։ Վճարումը, յանձնառուին փափաքին համաձայն, կամ Կ. Պոլսոյ մէջ պիտի կատարուի, օսմ. ոսկիով՝ անգլիական ոսկին 110 ղրուշ հաշուելով, կամ Կոլկաթայի մէջ՝ րուբիով, մէկ րուբին մէկ շիլին 4 բէննիի հաշուելով, և կամ թէ Լոնտոնի վրայ քաշուած չէքով, ամբողջ ապրանքին յանձնումէն յետոյ։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն
7/20 փետր. 1907 (1322) 26—23

⁂

1881 դեկտ. 8/20 Թուակիր Կայս. հրամանագրի Ն. և Ը. յօդուածներու և 1903 սեպտ. 1/14ի յարակից հրամանագրի ԺԲ. յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, հետեւեալ թիւերը՝ 226,954, 294,024, 294,025, 515,112, 515,113, 733,717, 1,135,817, 1,448,933, 1,931,769 որոնք 1877 յունիս 1ի վիճակահանութեան մէջ պարգեւ շահած են, եթէ մինչեւ 1907 յունիս 1 չներկայացուին, ջնջուած պիտի համարուին։

Կ. Պոլիս, 1 ապրիլ 1907 8—3

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1907 մարտ 1 (Ն. Տ.) ուրբաթ օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ԳՈՆԵԱՅԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառք. Թ. 222 խառն Առտ.		ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառք. Թ. 22 խառն Իրկ.	
ժ.	վ.		ժ.	վ.
10	20	մկն. Էսկի-Շէհիր ժմն.	1	32
11	2	» Կէօքճէ Քըշըք մկն.	12	52
12	—	» Սապօնճը Բունար »	12	10
12	59	» Ալայունթ »	11	12
1	41	» Չէքիւրլէր »	10	23
2	40	» Տէօյլէր »	9	35
3	9	» Իհսանիյէ »	8	50
3	34	» Համամ »	8	24
3	44	» Կազլիկէօլ համամ »	8	14
4	11	մկն. Աֆիոն Գարա Հիսար ժմն.	7	43
4	31	ժմն. Աֆիոն Գարա Հիսար մկն.	7	23
5	11	» Պէօյիւք Զօպանլար »	6	50
6	6	» Չայ »	6	3
6	51	» Իսհագլու »	5	10
7	15	» Եասսըան »	4	45
7	46	» Աք չէհիր »	4	23
8	18	» Ազարի քէօյ »	3	43
9	—	» Չավուշճը քէօյ »	3	5
9	38	» Իլկին »	2	33
10	25	» Գատըն-Խանը »	1	39
11	20	» Սէրայ-Ինի »	12	57
11	52	» Մէյտան »	12	17
12	52	» Բունար-Պաշը »	11	12
1	30	ժմն. Գոնեա մկն.	10	30
իրիկ.			առտ.	

ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ԷՆԿԻՒՐԻՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառք. Թ. 122 Խառն Առտ.		ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառք. Թ. 121 խառն Իրիկն.	
ժ.	վ.		ժ.	վ.
12	—	մկն. Էսկի Շէհիր ժմն.	10	—
12	44	» Աք Բունար մկն.	9	18
1	24	» Ալբու Բէօյ »	8	46
2	4	» Պէյլիք Ախուր »	7	58
3	9	» Սարըքէօյ »	7	1
3	58	» Պիչէր »	6	4
4	35	» Սասըլէր »	5	27
5	9	» Պէյլիք Քէօփրիւ »	5	—
6	3	» Բօլաթլը »	4	16
7	21	» Մալը Քէօյ »	2	49
8	15	» Սինճան Քէօյ »	1	47
9	—	ժմն. Էնկիւրիւ մկն.	1	—
իրկն.			առտ.	

ԱԼԱՅՈՒՆՏԷՆ ՔԻՕԹԱՀԵԱ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 322 խառն Առտ.		Թ. 324 խառն Իրկն.		ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 321 խառն Առտ.		Թ. 323 խառն Իրկն.	
ժ.	վ.	ժ.	վ.		ժ.	վ.	ժ.	վ.
1	5	11	15	մկն. Ալայունթ ժմն.	12	30	10	35
1	25	11	35	ժմն. Քէօթահեա մկն.	12	10	10	15

ՀԱՄԻՏԻԷ — ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառախումբ		Թ. 421 խառն Իրկն.		ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 421 խառն Առտ.			
ժ.	վ.	ժ.	վ.		ժ.	վ.	ժ.	վ.
		7	35	ժմն. Ատա-Բազար մկն.	5	26		
		7	17	մկն. Համիտիէ ժմն.	5	44		

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԷՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Դրամագլուխ 130 միլիոն ֆուրոն,
ամբողջովին վճարուած
Պահեստի գումար 36 միլիոն
ֆուրոնի չափ։

ԴԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամ ըլլալու են։ Յիսուն ղրուշէն վար վճարում չընդունուիր։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Սակայն կրնայ տոկոսին աստիճանը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն։

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան ետ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.

3 օր	100– 150	ոսկի գումարի համար
6 »	151– 200	» » »
10 »	201– 500	» » »
15 »	501–1000	» » »
30 »	1001 և անկէ վեր	» »

Վինըր Պանք-Ֆէրայն իրեն կը վերապահէ պանքան դրամ աւանդողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզուած ատեն վճարելով տետրակին պարունակած գումարը։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն խնայողական գումարը պարունակող տետրակ մը կը յանձնէ անվճարահատոյց առնելով, բայց այդ տետրակին նշանակուած խնամակալը (վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու։

Խնայողական Սնտուկին զատ։ Վինըր Պանք Ֆէրայն կը զբաղի նաեւ սեղանաւորական ուրիշ գործառնութիւններով

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՍՈՅԹԸ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԶԵՏԵՂՄԱՆ ՅԱՏԿԱՑՈՒԱԾ

Պարգեւները կը վճարուին Կ. Պոլսոյ մէջ Երկրագործական դրամատան և Օսմ. Կայս. Պանքայի, իսկ գաւառներու մէջ յիշեալ Պանքաներու մասնաճիւղերուն կողմէ։ Եօթերորդ Թիրաժը պիտի կատարուի 1323 մայիս 1ին Համրօգուտ Շինութեանց պաշտօնատան մէջ։

Տոմսակներուն թիւ	Պարգեւ շահող տոմսակներուն թիւ
175 000	35 000

Առաջին պարգեւ	Երկրորդ պարգեւ	Երրորդ պարգեւ	Չորրորդ պարգեւ
300,000	100,000	50,000	20,000

ՊԱՐԳԵՒՆԵՐՈՒՆ ԹԻՒՆ ՈՒ ՔԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Պարգեւ		Հաս			
300,000	ղրշ.	1			
100,000	»	1			
50,000	»	1			
20,000	»	1			
60,000	»	6	իւրաքանչիւրը	10,000ական	ղրշ.
50,000	»	10	»	5,000 »	»
40,000	»	20	»	2,000 »	»
60,000	»	60	»	1,000 »	»
200,000	»	400	»	500 »	»
240,000	»	3000	»	80 »	»
630,000	»	31,500	»	20 »	»
1,750,000	»	35,000			

Թիրաժի գործողութիւնը կը կատարուի ի ներկայութեան Երկրագործական Պանքային Վարչական Խորհուրդի անդամոյն, հաշուակալին, Ելմտական նախարարութեան հաշուակալութեան Ատեանին և Օսմ. Կայս. Պանքային կողմէ կարգուած ներկայացուցիչներուն։ Ելած պարգեւները առանց ո և է զեղչի կը վճարուին ամբողջապէս, մէճիտիէն քսան ղրուշ հաշուելով։ Թիրաժի միջոցին ամէն օր քաշուած թիւերը լրագիրներու մէջ կը հրատարակուին յաջորդ օրը։

Վիճակահանութեան տոմսերը կը ծախուին Երկրագործական Պանքային կեդրոնատեղիին, Պոլսոյ կողմը վիճակահանութեան մասնաճիւղին, իսկ գաւառները Երկրագործական Պանքայի և Օսմ. Կայս. Պանքայի մասնաճիւղերուն մէջ։ Ամբողջական քսանըհինգ տոմսակ գնողին հարիւրին վեց ղրուշ զեղչ կ'ըլլայ։ Թիրաժէն մէկ օր առաջ ետ դարձուած տոմսերը կ'ընդունուին և անոնց արժէքը կը վճարուի։

Ամբողջ տոմսին արժէքը մէկ մէճիտիէ
Կէս տոմսին արժէքը կէս մէճիտիէ
Քառորդ տոմսին արժէքը հինգ ղրուշ 13—4

ՀԻՒՆԵԱՏԻ ԵԱՆՕՍ
HUNYADI JANOS

ԼԱՒԱԳՈՅՆ եւ ԲՆԱԿԱՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ
Ազդու, ապահով ու հեշտ կերպով կը ներգործէ

Կը յանձնարարուի ամեն անոնց որոնք ենթակայ են
Սովորական պնդութեան, ստամոքսացաւի, լեարդի հիւանդութեանց, մաղձի խանգարումներու, լեարդային նամալոնումի, զանազան տենդերու եւ տաք կլիմաներու յատուկ ուրիշ հիւանդութեանց

Գործածման չափը, իբր մաքրողական՝ 2 գաւաթ, իսկ իբր լուծիչ դեղ՝ 1 գաւաթ.
առտուն՝ բան չկերած խմել 24—8

ՊԷՏՔ Է ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ ԵՒ ՆՄԱՆՆԵՐԷՆ

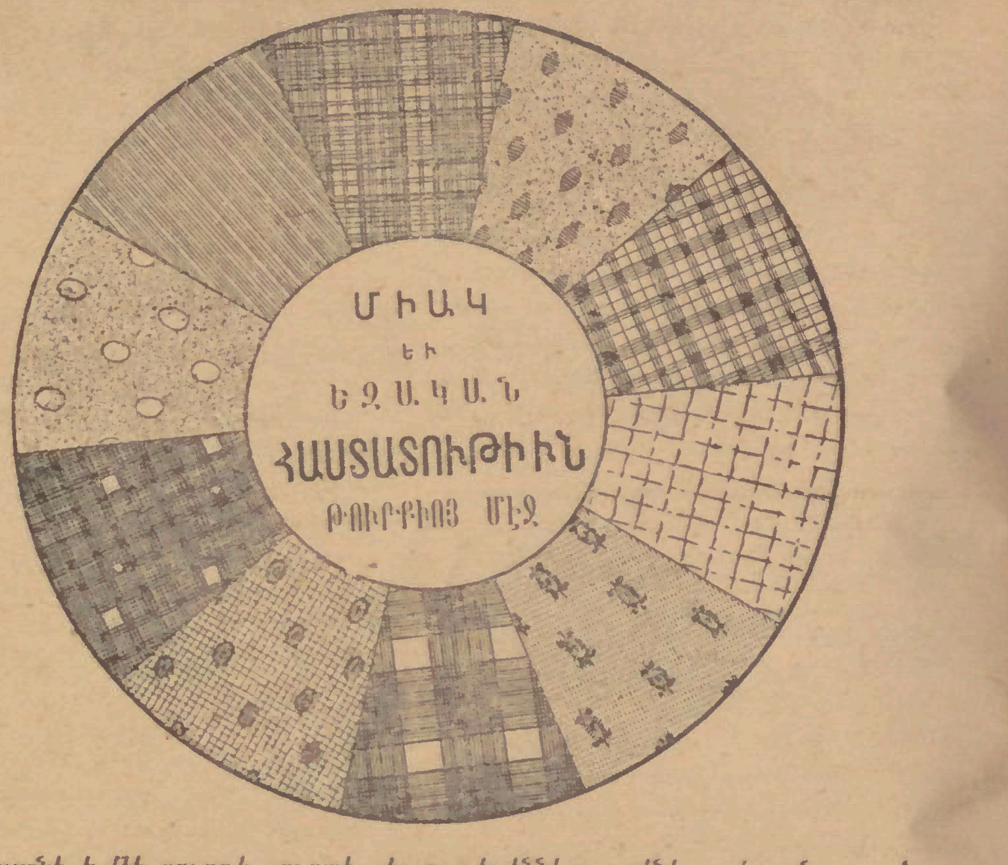

Յայտնի է թէ բուրդի, ուլտի և ասուեղէններու գիները ո՛րքան բարձրացած են։ Այդ դժուարութեան առաջքը առնելու և նախորդ գիներով վաճառելով իր յաճախորդներուն գոհացում տալու համար, Լոնտոնի Տնօրէնութիւնը քանի մը հազար ԹՈՒՓՕՆ ղրկած է հոս, որոնք մեծ ասուեվաճառներու ծախած ծրարներէն աւելցած են։ Տնօրէնութիւնը հրաման յղած է կէս գնով վաճառելու այդ կտորները։ Կերպասներու այդ գեղեցիկ մթերքը, որոնք շատ լաւ կը յարմարին քոստիւմի, պանթալոնի ու փարտէսիւի շինութեան, ցուցադրուած է Պոլիս, Սիրքէճի, Համիտիէ ծառուղի, թիւ 24 վաճառատունը։ Բէօրքիւլի խանի տակ։ Այդ կերպասները դեռ նոր հասած են, որով մեր յաճախորդներէն կը խնդրուի անգամ մը այցելել՝ մթերքը տակաւին չսպառած։ Գիները նշանակուած են իւրաքանչիւր քուբոնի վրայ։ Անոնք որ գնուած ապրանքէն գոհ չըլլան, եթէ 48 ժամ յետոյ ապրանքը ներկայացնեն վաճառատուն, փոխարժէքը պիտի ստանան։ 10—1

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարսէլլօ	3709	Սաֆօ	1119
Ալէքթ	3607	Տոմինօ	938	Հինտու	3720	Միքատօ	3557	Տիբեր	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հօրաթիօ	1600	Օսլօ	1057	Սիլվիօ	119
Աթինոքօ	2277	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մոնթէպէլլօ		Սցէբա	1203
Պասանօ	1822	Տինամօ	504	Իտաքօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պորտոֆինօ	1264	Էպքօ	3464	Իտահօ	5 40	Նէրօ	1 33	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըֆֆալօ	4481	Էլտորատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օտիս	4100	Թօքիօ	3327
Գէյլօ	1371	Էգսքօ	1841	Քէլսօ	1053	Օնթարիօ	4036	Թոլէտօ	1470
Գալիլէօ	1837	Ֆիտօ	954	Քալբինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Օւրպինօ	242
Գարէօ	1244	Ֆինլանտ	1828	Քօնօ	17 0	Պալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Փոլօ	510	Վոլօ	1289
Ջիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանթօ	2272	Ռիալթօ	3329	Վ. Ուիլսըն	239
Սօսէթօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվորնօ	1 43	Ռինալտօ	1553	Խէտա	1350
Գալօրատօ	4235	Կիկանօ	1143	Լորէնցօ	3191	Ռոլլօ	1613	Ջէյս	1200
Գօնկօ	2905	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռոմէօ	1789	Թօրօ	
Գօրսօ	895	Կռանօ	1695	Մարէնկօ	1 73	Ռոզալինա	136	Մայօն	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.
Ալէքօ շոգենաւը, Նաւապետ Ժիք։
Քօլէնզօ շոգենաւը, Նաւապետ Պրանթըն։
Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.
Վիկօ շոգենաւը, Նաւապետ Հարպօրտ, ամսոյս 19ին։
Քլարօ շոգենաւը, Նաւապետ Պէլտինկ, ամսոյս 30ին։
Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22 24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—47

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (86)

ԼԻԱՆ-ՆԷՐՕՆ

ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

ՉՈՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԴԷՊԻ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆ

ԳԼՈՒԽ ԱՌԱՋԻՆ

Զուգադիպութիւններու այդ շարքին հանդէպ Բիէր զարմանք կը զգար, և հակառակ իր կամքին, անոնց վրայ կը խորհէր։

Շոգենաւը Ատէնէն ճամբայ ելած էր դէպ ի Կուարտաֆուի։

Ափրիկեան ցամաքին այդ ծայրագոյն կէտն անցնելէ յետոյ, բարեխառնութեան աստիճանը հինգ-վեց աստիճան վար իջաւ յանկարծ։ Օդին այդ զովութենէն կազդուրուած, ուղեւորները վերստացան իրենց ոգեւորութիւնը։ Նուագահանդէսները վերսկսան, եթէ ոչ պարանցիկ երեկոյթները։ Երաժշտութիւնը մինչեւ այն ատեն կրկնապատկած էր Բիէրի տխրութիւնը, բայց հիմա տարտամ հաճոյքով մը մտիկ կ'ընէր զայն։

Կուարտաֆուի հրուանդանին առջեւէն անցնելէն վեց օր յետոյ, Ամպրի հրուանդանը տեսնուեցաւ։ Քանի մը ժամ յետոյ՝ ֆրանսական դրօշին զուարթ գոյները ցոլացին Տիէկօ-Սուարէզ ընդարձակ ծովածոցին խորը։ Երեսուն օրուան ճամբորդութենէ մը յետոյ ուղեւորները Թամաթավ հասան։

Շոգենաւէն կը նշմարուէր պչրագեղ փոքր քաղաքը, ծովէն դուրս ցցուած, խարակի մը մօտ, որուն վրայ Ովկէանոսը շառաչիւնով կը փշրէր իր ալիքները։ Գեղեցիկ ծառեր կը հովանաւորէին քաղաքը։ Արմաւենիներ ու նարգիլակեններ էին ատոնք, քան մեծ բարձրութեամբ գագաթներով, և միւս ծառերուն վրայ կը տիրապետէին։

Բիէր ուրիշ հիանալի բնանկարներ ալ տեսած էր, բայց իր վրայ շատ տպաւորիչ ազդեցութիւն գործեց այդ քաղաքը, երբ նաւահանգստէն դիտեց արեւադարձային բուսականութիւնը, որուն տակ կը պատսպարուէր Թամաթավ։ Աւելի կրկներեւոյթ մըն էր քան թէ իրականութիւն։

— Որքա՜ն գեղեցիկ է, մրմնջեց Բիէր, մինչ իր սիրտը ուժգնօրէն կը տրոփէր, իբր թէ իր ծննդավայրը տեսած ըլլար։

Բարեբաստիկ նախազգացո՞ւմ մը ունեցած էր արդեօք։ Ուզեց այդ բանին հաւատալ և մեծ եռանդով ձեռնարկեց ցամաք ելլելու պատրաստութեանց։

Բիէր գէշ նաւակ մը նստաւ ցամաք ելլելու համար։ Հոն հասնելուն՝ ստիպուեցաւ խափշիկի մը ուսերուն վրայ բարձրանալ, ինչ որ քիչ մը նուաստացուց իր խանդավառութիւնը։ Փայտաշէն գիւղի մը մէջ գտաւ ինքզինքը, թումբի մը վրայ հաստատուած։ Նեղ և աղտոտ փողոցներու աւազուտ գետինը կը սահէր ոտքերուն տակ։

Բիէր շատ գոհ մնաց՝ հետը առած ըլլալուն համար իր ֆանէլայէ գօտին, լաւտանոմի և քինինի պաշարը։

Քաղաքին մէջ յարմար օթէլներ չկային։ Ամէնէն հանգստաւէտ օթէլին մէջ իսկ Բիէր սենեակ մը վարձեց այնքան դրամով որքան պիտի վճարէր Բարիզի Թէրմինուս օթէլին մէջ։ Մնաց որ, այդ սենեակը պատուհան չունէր և տախտակամածը գէշ շինուած էր. իսկ մեծութեան գալով, երեք մէթր լայնութիւն և չորս մէթր երկայնութիւն ունէր։ Ի փոխարէն, սենեակին դրան առջեւ կային երկու ծաղկած նարինջենիներ և մեծ նարգիլակենի մը, լեմոնի չափ խոշոր պտուղներով։

Այդ խոշոր ընկոյզները դիտած ատեն Բիէր գլուխը ետին դարձուց, ծանօթ քայլափոխի մը ձայնը առնելով։ Ճարտարագէտ Պ. Բռնան օթէլ կը մտնէր։

Բիէր իր բարեկամին մօտ գնաց, ձեռքերը երկարած.

— Ինքզինքս մեծապէս բարեբախտ կը զգամ՝ ձեզ տեսնելուս համար։ Ցաւ զգացի՝ երբ առանց ձենէ հրաժեշտ առնելու բաժնուեցայ. ամէն կողմ փնտռեցի, բայց չկրցի գտնել... Թերեւս դիտմամբ աներեւոյթ եղած էիք։ Ո՛հ, սիրելի ընկերս, քէն մի՛ պահէք ինծի դէմ։

Ճարտարագէտը ուժգնօրէն սեղմեց Բիէրի ձեռքը։

— Պ. Տօրէնվալ, ես ալ չեմ ուզեր քինախնդիր ըլլալ։ Մնաց որ, յանցանքը իմս է։ Հասկնալու էի թէ չէիք կրնար ինծի հաղորդել այնպիսի գաղտնիք մը, որ միայն ձեզի չէր վերաբերեր։ Այդ խնդրին վրայ չխօսինք ա՛լ եւս. անօգուտ է... Բան մը միայն ըսեմ. Թիկալի հոս կը գտնուի և վաղը Բալմի ուղին պիտի բռնէ։ Քիչ մը առաջ դէմ առ դէմ եկայ անոր հետ. իր տէրերուն վրայ լաւագոյն տեղեկութիւններ հաղորդեց։

— Սիրելի բարեկամս, եբրայեցերէն կը խօսիք, մրմնջեց Բիէր։

Իր դիմագիծերը այնքան խոր ապշութիւն մը կը յայտնէին որ ճարտարագէտը բնաւ չտարակուսեցաւ բարեկամին բարեմտութեան վրայ։

— Ուրեմն բացատրութիւն տամ այդ մասին։ Արտակարգ իմացականութեան տէր Մալկաշ մըն է Թիկալի եւ աջ բազուկը՝ Պ. Հէրպըլոյի։ Պարբերաբար, Բալմէն — այն վայրը ուր կը գտնուի իր տիրոջ հողային կալուածը — Թանանարիվ կ'երթայ, աղածոյ և նպարեղէն ծախելու համար, որոնք մեծկակ շահ մը կը ձգեն։ Եթէ երբեք չէք ճանչնար Թիկալին, կրնամ ձեզի ներկայացնել։ Անոր փոքր կարաւանին միանալով, Բալմ պիտի հասնիք կարելի եղածին չափ շուտ և ամենէն հաճելի կերպով։

Բիէրի աչքերուն մէջ կը նայէր ճարտարագէտը։ Բիէր չկրցաւ իր ժպիտը զսպել։

— Լա՛ւ։ Աւելորդապաշտ չէի, բայց կը սկսիմ տակաւ աւելորդապաշտ դառնալ։ Ճակատագրիս կը յանձնեմ ինքզինքս։ Թիկալին ներկայացուցէք ինծի։

Այդ Մալկաշը երեսունի մօտիկ երիտասարդ մըն էր։ Ձիթապտուղի գոյն ունէր դէմքը, բայց զարմանք կը պատճառէր իր դիմագծերուն անրծութիւնը։ Ծանրախոհութեամբ մտիկ ընելէ յետոյ ճարտարագէտին խնդիրքը, գլուխը խոնարհեցուց վայելչօրէն ու ըսաւ.

—Տիրոջս բարեկամին ես։ Ուրեմն քու բարեկամներդ իմիններս ալ են։ Վաղը առտու կանուխ ճամբայ պիտի ելլեմ։ Ընկերոջդ ուղեկիցն ըլլալ պատիւ պիտի համարիմ ինծի, եթէ ինք փափաքի։

Բիէր ժամադրութիւնը յարգեց։ Յաջորդ առտուն ճամբայ ելաւ, գահաւորակի նմանող բանի մը մէջ նստած, զոր կը կրէին խափշիկները։

Փոքր կարաւանը կը բաղկանար տասներկուքի չափ Մալկաշներէ, խիստ աշխոյժ ու կորովի, որոնք Թիկալիի կ'ուղեկցէին՝ առուտուրի համար կատարած ճամբորդութեանց միջոցին։

Մեր ուղեւորները Թանանարիվի ճամբան բռնած էին, կայանէ կայան կանգ առնելով։

Նախ հարիւր քիլոմէթրի չափ տեղ յառաջացան Ովկէանոսին և մեծ-լճերուն միջեւ, ծովալճակի մը հետեւելով, որուն նմանները երկու-երեք հարիւր մէթր լայնութիւն կ'ունենան ընդհանրապէս։ Շատ հաճոյալի ճամբորդութիւն մըն է, երբ մարդ կը կտրէ կ'անցնի ճոխ բուսականութեամբ ծածկուած երկրի մը աւազուտ արահետները, որոնք աղի ջուրի եզերքէն անուշ ջուրի ափունքը կ'առաջնորդեն։ Ծաղկաւէտ նոր բուսականութիւն մը հողէն դուրս կը ցայտէ հրաշալի ուժով։ Բաղեղներու շնորհալի դրասանգները և օրքիտէններու արտառոց ու շքեղ բաժակները հրճուանք կ'ազդեն աչքին։ Մերթ ընդ մերթ մարգագետիններու բացատաններ լոյս կը սփռեն ճամբուն մթին կամարին ներքեւ. մարդ այն տպաւորութիւնը կ'ունենայ թէ դարաստան մը կ'այցելէ և ո՛չ թէ վայրի երկիր մը։

(Շարունակելի)